

Monitorovacia správa
o realizácii Konceptcie rozvoja kultúry
v Košickom samosprávnom kraji 2020 – 2025 (2030)
za roky 2024 – 2025

OBSAH

Úvod	3
Regionálna kultúra ako faktor rozvoja KSK.....	4
Župné kultúrne organizácie na mape kraja.....	5
Viaczdrojové financovanie a projektové riadenie.....	8
Interná výzva „Tradície inšpirujú inovácie“.....	13
Roky 2024 a 2025 v číslach a výsledkoch	17
Program: Regionálna kultúrna identita	17
Program Kultúrny turizmus – služby a produkty v kultúrnom turizme.....	27
Program: Kreatívny priemysel.....	28
Rozvoj kultúry v optike regiónov.....	31
ABOV – jadro inovácií v prepojení na kultúrne tradície.....	31
GEMER – z bane a od čipky až ku hviezdám.....	34
SPIŠ – živá a bohatá kultúra pre všetkých.....	36
ZEMPLÍN – kultúrna rozmanitosť a dynamický rozvoj.....	38
Záver	42

The Factory - Párty pre 50 najkrajších ľudí, inscenácia Bábkového divadla Košického kraja
Foto: Vlastimil Slávik

Úvod

Koncepcia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020 – 2025 (2030) bola schválená Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja dňa 21.10.2019.

Dostupné na www.kosickazupa.sk/ Samosprávny kraj/ Kompetencie kraja/ Kultúra / Konceptné a iné dokumenty/ Koncepcia rozvoja kultúry v KSK 2020 – 2025 (2030).

V súlade s implementačným mechanizmom boli doteraz predložené dve hodnotiace správy:

- **Monitorovacia správa o realizácii koncepcie za roky 2020 - 2021** dostupné na www.kosickazupa.sk/ Samosprávny kraj/ Kompetencie kraja/ Kultúra / Konceptné a iné dokumenty/ Monitorovacia správa Koncepcie rozvoja kultúry KSK 2020 – 2021.
- **Monitorovacia správa o realizácii koncepcie za roky 2022 – 2023** dostupné na www.kosickazupa.sk/ Samosprávny kraj/ Kompetencie kraja/ Kultúra / Konceptné a iné dokumenty/ Monitorovacia správa Koncepcie rozvoja kultúry KSK 2022 – 2023. Súčasťou tejto monitorovacej správy bola aj aktualizácia priorít na roky 2024 – 2026.

Predložený dokument sa sústreďuje na **vyhodnotenie implementácie opatrení a prezentáciu dosiahnutých výsledkov za roky 2024 – 2025**, v prípade relevantnosti aj v kontexte viacročných trendov. Detailnejšie informácie poskytujú aj Výročné správy kultúrnych organizácií, ktoré sú zverejnené na webových sídlach organizácií aj KSK. Dostupné na www.kosickazupa.sk/ Samosprávny kraj/ Kompetencie kraja/ Kultúra / Konceptné a iné dokumenty/ Výročné správy kultúrnych organizácií

Odbor kultúry ako gestor koncepcie v kooperácii s kultúrnymi organizáciami vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti cielene realizoval opatrenia a aktivity v sledovanom období a možno konštatovať, že väčšinu z nich sa podarilo úspešne naplniť.

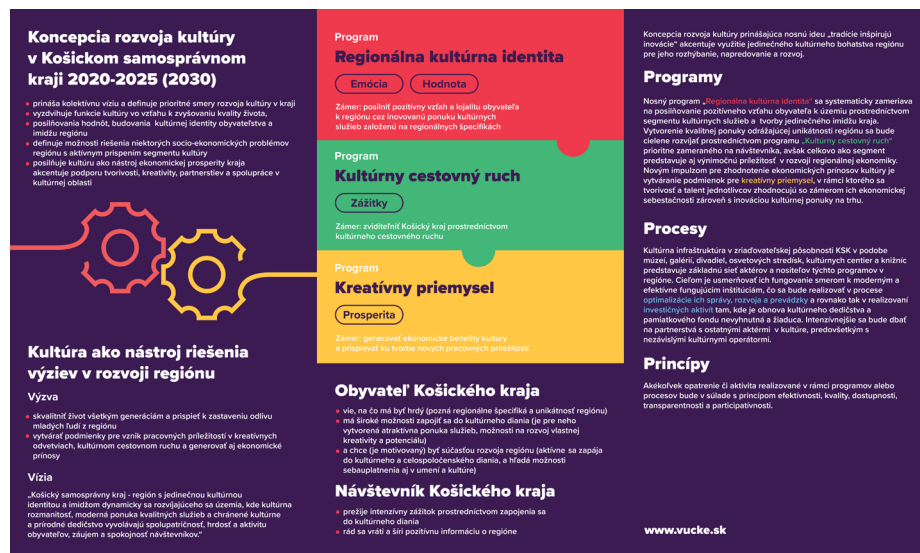
Naplnenie opatrení za roky 2024 – 2025

1. Regionálna kultúra ako faktor rozvoja KSK

Kultúra predstavuje pre Košický samosprávny kraj dôležitý rozvojový potenciál – posilňuje identitu územia, zvyšuje kvalitu života obyvateľov, podporuje cestovný ruch a vytvára predpoklady pre rozvoj kreatívneho priemyslu.

Obsahovú podstatu koncepcie tvoria 3 programy: Regionálna kultúrna identita, Kultúrny cestovný ruch, Kreatívny priemysel a 2 procesy: Optimalizácia správy a prevádzky kultúrnych organizácií a Investície do obnovy kultúrneho dedičstva a kultúrnej infraštruktúry.

Infografika Koncepcie rozvoja kultúry v KSK 2020 - 2025 (2030)

Koncepcia obsahuje pre každý program zábery, ciele, opatrenia, aktivity, merateľné ukazovatele, ktorých vyhodnotenie sa realizuje s dlhším časovým odstupom. Prostredníctvom nižšie uvedených **indikátorov** sú deklarované hlavné **vývojové trendy** v oblasti rozvoja kultúrnych služieb zabezpečovaných organizáciami KSK a **dopady opatrení** realizovaných v rámci aplikovania princípov dobrej správy.

V horizonte uplynulých 7 rokov možno na základe dát konštatovať, že napriek rôznym krízam (pandémia, energetická kríza, vojnové konflikty, konsolidácia a pod.) sa prostredníctvom systematického prístupu k župnej kultúrnej infraštruktúre a kultúrnym službám podarilo dosiahnuť niekoľko dôležitých míľnikov:

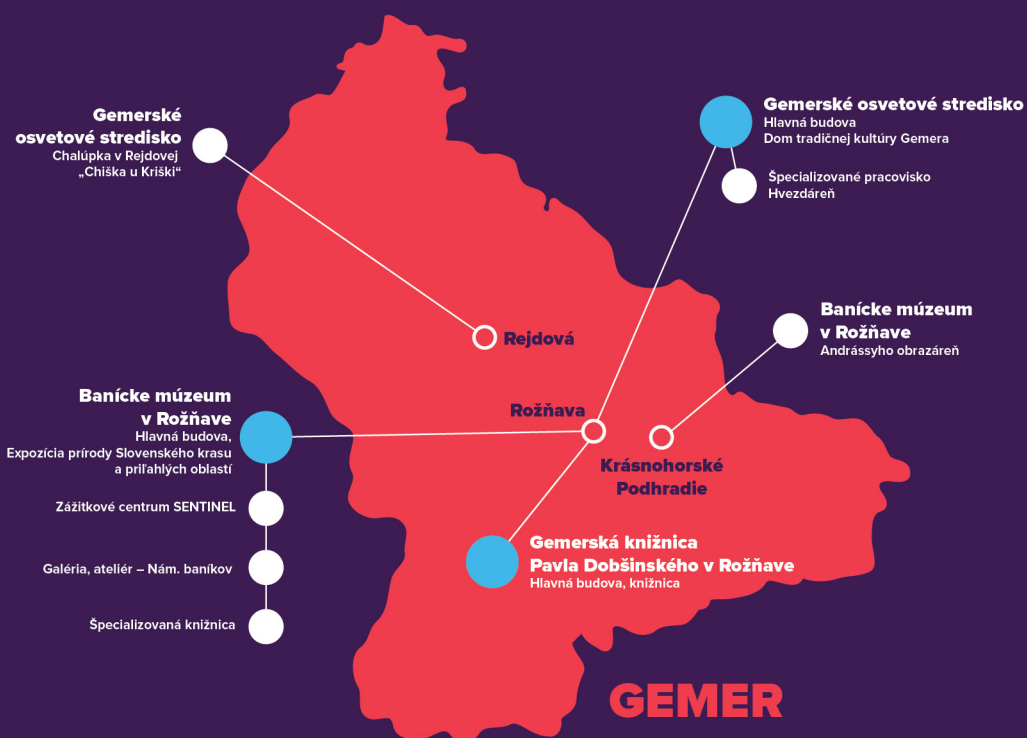
- Nárast návštevnosti o cca 40% - 1,1 mil.
- Cca 11 mil. € preinvestovaných z externých zdrojov do obnovy a modernizácie kultúrneho dedičstva
- Dvojnásobný nárast zážitkových expozícií v múzeách a galériách
- Otvorené 4 nové alternatívne divadelné scény
- Jediná regionálna Filmová kancelária Košického kraja na Slovensku
- Schválený Program rozvoja kultúry národnostných menšín
- Funkčná podpora remeselníkov: z remeselníckeho inkubátora (525 aktérov) k získaniu značky kvality - Regionálny produkt a Tradičný výrobok
- Unikátne krajské programy na podporu folklóru - Klenoty kraja a neprofesionálnych umelcov - Talenty kraja
- SmartLaby v župných knižniciach
- Prvá analógová vesmírna stanica pre simulované vesmírne misie na Slovensku
- Interná výzva Tradície inšpirujú inovácie pre zriadené organizácie a výzva PUZZLE pre nezriaďovanú kultúru

Župné kultúrne organizácie na mape kraja

Po optimalizácii siete v roku 2021 tvorí kultúrnu infraštruktúru 20 regiónom zriadených inštitúcií (predtým 23). Racionalizácia neznižila dostupnosť kultúrnych služieb v území, ale zlepšila manažment organizácií a prispela k vyššej výkonnosti spojených organizácií. Zjednotila sa tiež právna forma na príspevkové organizácie a v každom okrese kraja má dnes župa svoje pracovisko priamo späté s poskytovaním kultúrnych služieb.

Kultúrne služby sú zabezpečované rovnomerne prostredníctvom sídel, ako aj vyše 40 pracovísk (depozitáre, sklady, pobočky, detašované prevádzky a pod.) týchto inštitúcií: Spišské divadlo, Thália Színház - krajské divadlo, Bábkové divadlo Košického kraja, Krajské divadlo Romathan, Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach, Zemplínska knižnica v Trebišove, Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach, Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave, Spišské kultúrne centrum a knižnica, Centrum kultúry Košického kraja, Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia, Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum, Gemerské osvetové stredisko, Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi, Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove, Banícke múzeum v Rožňave, Zemplínske múzeum v Michalovciach, Východoslovenské múzeum v Košiciach, Východoslovenská galéria a Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi.

Legenda

sídlo

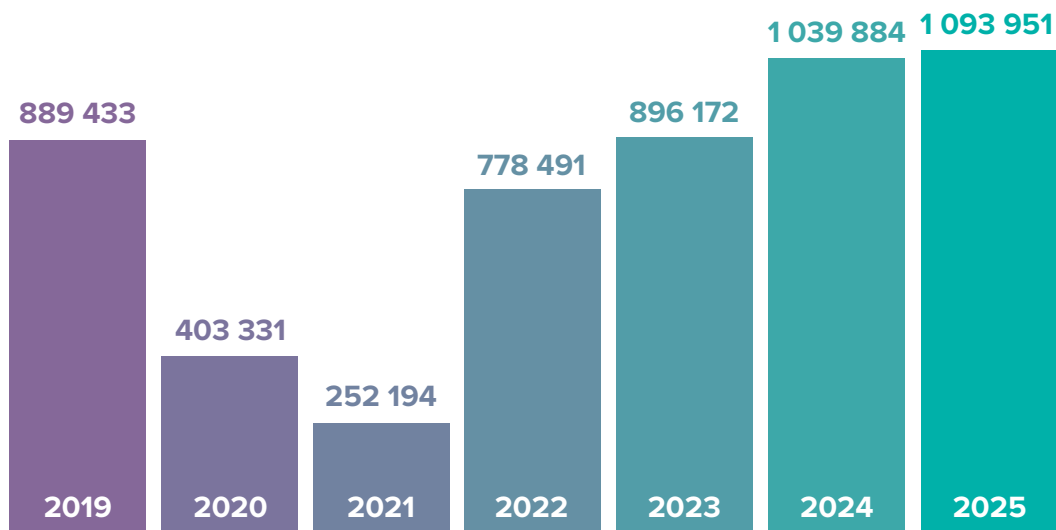
pracovisko

prevádzkovo-technická budova

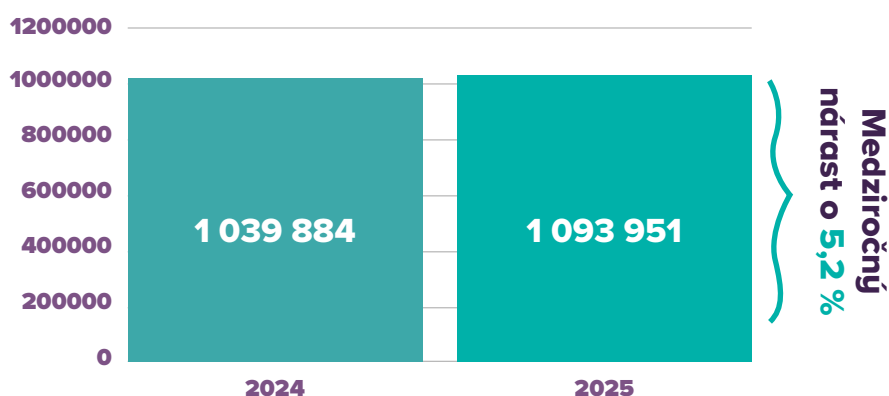
Rastúca návštevnosť

Vývoj návštevnosti kultúrnych organizácií KSK v rokoch 2019 až 2025

V roku 2024 sa kultúrnym organizáciám zriaďovaným krajom podarilo prelomiť hranicu 1 milióna návštevníkov (1 039 884 návštevníkov), v roku 2025 sa ju podarilo udržať a dokonca mierne zvýšiť (1 093 951 návštevníkov). Celková návštevnosť sa tak dostala na vyššie hodnoty ako v období pred globálnou pandémiou Covid-19. Oproti roku 2019 narástla v roku 2025 o 23 %.

Celková dosiahnutá návštevnosť v rokoch 2024 – 2025

Viaczdrojové financovanie a projektové riadenie

Objem výdavkov na kultúru v pomere k celkovým výdavkom osciluje za posledné roky okolo hodnoty 5%.

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
pomer celkových výdavkov v programe Kultúra k celkovým výdavkom KSK v %	6,00 %	5,14 %	5,12 %	5,00 %	4,99 %	5,86 %	4,91 %

Za posledných 7 rokov vynakladá KSK na kultúrne organizácie ročne v priemere 14 119 250 €. Ide o bežné výdavky na rozvoj a zabezpečovanie kultúrnych služieb v podobe prevádzky a kapitálové výdavky v podobe investícií. V rámci bežného rozpočtu sa okrem prevádzkových nákladov (vrátane mzdových) osobitne sledujú aj financie na činnosť a rozvoj kultúrnych organizácií, čo je oblasť, ktorá sa v stále vyššej miere pokrýva cez externé zdroje. K 31.12.2025 pracovalo v kultúrnych organizáciách spolu 496 zamestnancov. Z dôvodu konsolidačných opatrení došlo počas roka 2024 k zníženiu o 7,8% (42 zamestnancov).

Výdavky v Programe Kultúra 2019 – 2025, v €

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bežné výdavky(BV)	11 136 304	10 493 174	10 216 846	12 281 998	12 738 655	15 282 930	15 024 721
Kapitálové výdavky (KV)	913 753	566 574	1 539 178	1 787 606	3 962 662	2 129 079	761 270
Podiel KV na celkových výdavkoch, v %	7,58 %	5,12 %	13,09 %	12,70 %	23,73 %	12,22 %	4,82 %
Výdavky spolu v eurách	12 050 057	11 059 748	11 756 024	14 069 604	16 701 317	17 412 009	15 785 991

Košický samosprávny kraj vykonáva kompetencie v oblasti kultúry nielen prostredníctvom kultúrnych organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, ale aj v spolupráci s ďalšími aktérmi v regióne. Najdôležitejšou formou podpory je každoročné poskytovanie dotácií, o ktoré je možné sa uchádzať formou podávania projektov (v zmysle VZN č. 10/2020 o poskytovaní dotácií).

V roku 2024 bolo z oblasti kultúry 91 schválených projektov, ktoré boli podporené celkovo v sume 254 304 €. V roku 2025 bolo z oblasti kultúry 197 schválených projektov, ktoré boli podporené celkovo v sume 590 236 €.

Spolupráca je aj s Krajskou organizáciou Košice región turizmus v oblasti podpory kultúrneho turizmu.

Rovnako tak kultúrne organizácie realizujú svoje projekty a aktivity v partnerstve s mestami, obcami či inými socio-ekonomickými partnermi.

V roku 2025 bola po prvýkrát vyhlásená dotačná výzva PUZZLE špeciálne na podporu nezriaďovanej kultúry v kraji.

V hodnotenom období rokov 2024 – 2025 sa darilo naplňať viaceré strategické priority v oblasti obnovy a rozvoja kultúrneho dedičstva,

predovšetkým prostredníctvom investičných projektov.

Medzi najvýznamnejšie patrilo podanie projektu rekonštrukcie Miklušovej väznice Východoslovenského múzea v Košiciach do programu Interreg HUSK. Posun zaznamenala aj rekonštrukcia Andrassyho obrazárne v Krásnohorskom Podhradí v správe Banického múzea v Rožňave, realizovaná bude postupne prostredníctvom viacerých schválených projektov. Pokračovali prípravné práce pre revitalizáciu areálu pamätníka víťazstva v Dargovskom priesmyku vrátane sprístupnenia novej inovatívnej expozície. V oblasti scénických umení bola prioritou príprava obnovy Spišského divadla v Spišskej Novej Vsi či otvorenie divadelnej kaviarne. V prípravnej, ale aktívnej fáze sa nachádza projekt Krajského centra astronómie – Ekohvezdárne v Michalovciach ako aj Esencia – Centrum tradičnej kultúry v Košiciach.

Ďalšie projektové zámery sa síce uchádzali o podporu z externých zdrojov, ale z dôvodu neschválenia, zostávajú v zásobníku projektov pre ďalšie obdobie, napr. (zriadenie Rómskeho kultúrneho centra – Romano kher v Košiciach, budovanie regionálnych depozitárov a pod.)

Vývoj objemu externých zdrojov financovania kultúrnych organizácií KSK z domácich aj zahraničných schém od roku 2019 do roku 2025

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Objem financií získaných z externých zdrojov	817 129 €	655 743 €	631 329 €	1 422 011 €	2 315 804 €	1 728 653 €	3 478 989 €

Kultúrne organizácie KSK získali od roku 2019 do roku 2025 celkovo vyše 11 mil. €. V priebehu posledných dvoch rokov si organizácie udržiavajú stabilnú úroveň financovania z externých zdrojov presahujúca 1,5 mil. €. V roku 2025 došlo k výraznému nárastu objemu externého financovania na 3 478 989 €, čo predstavuje medziročný nárast o viac než 101 %. Ukazuje to schopnosť získavania externých finančných prostriedkov nielen z domácich grantových schém.

Z hľadiska zdrojov financovania sa kultúrne organizácie zapojili prevažne do:

- **programov z fondov EÚ:** cezhraničné programy (INTERREG: SKHU, HUSKROUA), a národné programy zo zdrojov EÚ (IROP, Plán obnovy a pod.)
- **národných programov:** Fond na podporu umenia (FPU), Fond na podporu kultúry národnostných menšín (KULTMINOR), Ministerstvo kultúry SR : Obnov si svoj dom a kultúra znevýhodnených skupín (MK SR) a Národné osvetové centrum (NOC).

Stabilizovala sa aj úspešnosť v indikátore počet podaných vs. počet úspešných projektov.

Úspešnosť v podávaní projektov na externé financovanie

rok	Spolu		% úspešnosti
	podané	úspešné	
2019	254	165	65%
2020	241	161	67%
2021	217	137	63%
2022	227	152	67%
2023	253	200	79%
2024	283	161	57%
2025	226	159	71%

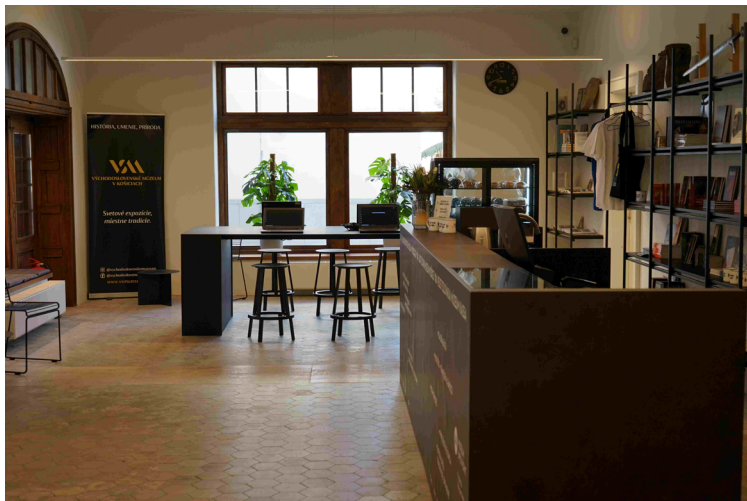
Vo výzvach Fondu malých projektov Programu cezhraničnej spolupráce Slovensko – Maďarsko v rokoch 2024 a 2025 získali kultúrne organizácie spolu vyše 420 000 € na realizáciu 11 projektov.

Schválené projekty Fond malých projektov Interreg SKHU cezhraničná spolupráca

Žiadateľ/Organizácia	Názov projektu	Schválená suma
2024		
Spišské divadlo	Deň umenia a kultúry na Spiši	49 556,25 €
Centrum kultúry košického kraja	Festival Košickej župy – spoločné dedičstvo	49 556,25 €
Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum,	Zemplínska paráda	49 556,25 €
Gemerské osvetové stredisko	Gemerské slávnosti tradícií a umenia	49 556,25 €
Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove	Chlieb náš každodenný	23 125,00 €
Východoslovenské múzeum v Košiciach	Rákociho kráľovská svadba – 330. výročie sobáša Šarloty Amálie a Františka II	49 556,25 €
Spišské kultúrne centrum a knižnica	Gelnické Illuminácie, 8. ročník	19 818,75 €
2025		
Thália Színház - krajské divadlo	Medzinárodný divadelný festival Thália 55	33 037,50 €
Východoslovenské múzeum v Košiciach	Arciknieža RÁKOCZI / RÁKÓCZI Főherceg - 320. výročie od zvolenia Františka II. Rákocziho za vodcu konfederácie	46 512,50 €
Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove	FEST dobrý festival	30 662,50 €
Banícke múzeum v Rožňave	Deň baníkov-Bányásznap	21 137,50 €

Medzi ďalšie významnejšie zrealizované projekty podporené z domácich schém patrili:

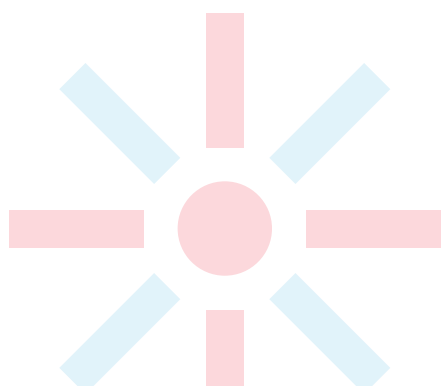
Východoslovenské múzeum v Košiciach
Museum Point – nové návštevnícke centrum v Katovej bašte, ktoré vzniklo vďaka investícii podporenej z verejných zdrojov Fondu na podporu umenia vo výške 90 000 € a z doplnkového financovania zo strany Košického samosprávneho kraja vo výške 23 000 €.

Východoslovenská galéria
Nová stála expozícia **„Komédia ducha“**, realizovaná prostredníctvom viacdrojového financovania s celkovými nákladmi presahujúcimi 405 000 €, z tejto sumy predstavovala podpora KSK sumu vyše 200 000 €.

Centrum kultúry Košického kraja
Nová interaktívna **„Expozícia Dargov“** v Sieni bojovej slávy v sume 127 880 €, realizovaná v rámci programu podpory najmenej rozvinutých okresov Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Spoluautorom expozície je Východoslovenské múzeum v Košiciach.

Projekty v rámci Integrovaných územných investícií schválené Radou partnerstva Košického kraja pre integrovaný územný rozvoj:

- 1. Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove – Rekonštrukcia Čeladníka** - komplexná obnova historickej budovy Čeladníka s modernými, bezbariérovými a interaktívnymi expozičnými priestormi zameranými na tradičný život a remeslá. Celkové oprávnené výdavky projektu sú 3 088 532,53 €.
- 2. Centrum kultúry Košického kraja - Revitalizácia areálu pamätníka Dargov** - komplexná revitalizácia Pamätníka víťazstva v Dargovskom priesmyku vrátane úprav okolia, doplnkovej infraštruktúry a symbolického prepojenia areálu pešou lávkou. Celkové výdavky projektu predstavujú 799 290 €.
- 3. Inovácia scény Spišského divadla ako impulz pre zlepšenie kultúrnych aktivít v regióne Spiš** - modernizácia technológie divadelnej scény s cieľom zvýšiť bezpečnosť prevádzky, kvalitu inscenácií a celkový divácky zážitok. Celkové výdavky projektu sú 1 018 714,90 €.
- 4. Banícke múzeum v Rožňave** - Revitalizácia Andrassyho obrazárne - obnova historického objektu a jeho opätovné zapojenie do kultúrno-turistického produktu Krásnej Hôrky. Celkové predpokladané výdavky projektu sú 353 647 €.

Rok 2025 znamenal výrazný nárast objemu získaného externého financovania aj v rámci ďalších schém. Úspešné boli nasledovné projekty, s predpokladanou realizáciou v roku 2026:

- **Východoslovenské múzeum** získalo 1,9 mil. € na **rekonštrukciu Miklušovej väznice**, ktorú uskutočňuje zo zdrojov programu Interreg HUSK.
- **Banícke múzeum v Rožňave** uspelo v programe cezhraničnej spolupráce Interreg HUSK s projektom "Make GMR great again", zameraným na **rekonštrukciu strechy Andrassyho obrazárne**, v rámci ktorého získalo 450 000 €.
- Prostredníctvom schémy Interreg PLSK bolo úspešné **Spišské divadlo**, ktoré v závere roka získalo podporu pre projekt "**Guliverove cesty**" vo výške 78 285 €.
- **Centrum kultúry Košického kraja** získalo príspevok v rámci programu najmenej rozvinutých okresov Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR na projekt "**Modernizácia Hvezdárne a planetária v Medzeve**" vo výške 79 978 €.
- V rámci tejto výzvy bolo úspešné aj **Banícke múzeum v Rožňave**, ktoré uspelo s projektom "**Jaskyne Slovenského krasu - modernizácia prírodovednej expozície**" vo výške 79 993 €.
- **Zemplínske múzeum v Michalovciach** získalo financie na expozíciu "**Voda – zem – vzduch - nová prírodovedná expozícia**" vo výške 116 000 €.

Domáce schémy, najmä Fond na podporu umenia, Fond na podporu kultúry národnostných menšín (KULTMINOR), dotačné programy z Ministerstva kultúry SR a Národného osvetového strediska, tvoria základ pre zabezpečenie celoročnej činnosti kultúrnych organizácií a vybrané rozvojové zámery (modernizácia interiérového vybavenia, nové expozície, náklady na premiéry, spolufinancovanie festivalov, akvizičná činnosť, rôzne aktivity, súťaže v oblasti neprofesionálneho umenia a pod.).

Štatistika projektovej úspešnosti kultúrnych organizácií vo vybraných domácich schémach v rokoch 2019 – 2025

rok	počet podaných projektov	počet schválených projektov	schválená suma	úspešnosť v %	výška spolufinancovania a dofinancovania KSK
2019	158	121	726 409 €	76,58%	81 696 €
2020	156	101	470 587 €	64,74%	71 629 €
2021	127	94	457 901 €	74,02%	73 049 €
2022	154	116	418 905 €	75,32%	141 969 €
2023	177	145	761 368 €	81,92%	127 155 €
2024	187	135	956 008 €	72,19%	170 451 €
2025	166	125	688 378 €	75,30%	130 000 €

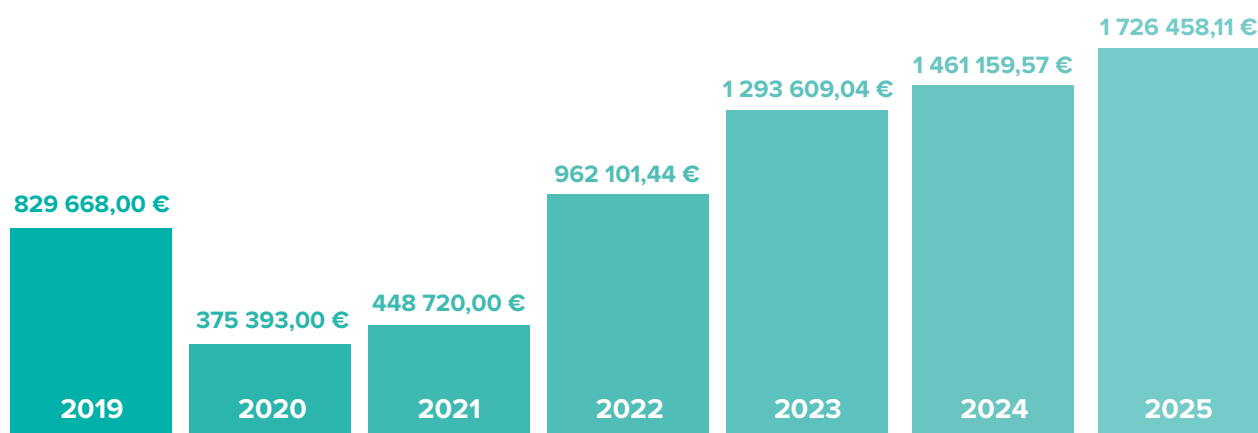
Ďalšie externé finančné prostriedky získali kultúrne organizácie z nadácií (napr. Nadácia SPP, Nadácia VSE, fond SK – NIC,...), VZN miest kde pôsobia, ako aj z ďalších dostupných výziev v rámci, ktorých sú oprávnenými žiadateľmi.

Za kvalitnou kultúrou ľudia prídu

Vlastné príjmy kultúrnych organizácií v sledovanom období rokov 2024 – 2025 pokračovali v jednoznačne pozitívnom trende. Po stabilizácii po pandemickom období a výraznom náraste v rokoch 2022 – 2023 došlo k ďalšiemu posilneniu vlastných zdrojov, pričom **v roku 2025 dosiahli výšku viac ako 1,7 mil. €**. Oproti roku 2023 ide o nárast o 33 %, čo potvrdzuje stabilný záujem verejnosti o kultúrne podujatia a ochotu návštevníkov investovať do kvalitného a atraktívneho programu. Vlastné príjmy kultúrnych organizácií tvoria prevažne príjmy zo vstupného.

**“33 % nárast
príjmov
kultúrnych
organizácií
KSK”**

Vývoj vlastných príjmov kultúrnych organizácií KSK za obdobie 2019 – 2025

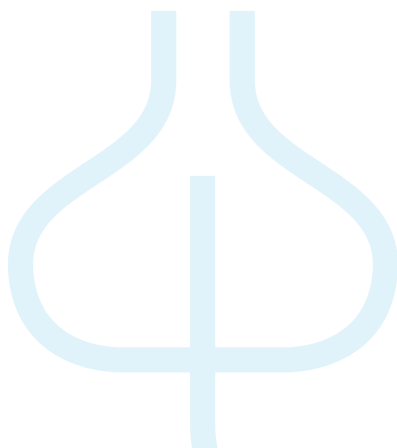

Interná výzva „Tradície inšpirujú inovácie“

V rámci plnenia Koncepcie rozvoja kultúry vytvoril Košický samosprávny kraj účinný interný nástroj na podporu princípu súťaženia pri prideľovaní finančných prostriedkov od zriaďovateľa pre kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti - internú výzvu Tradície inšpirujú inovácie. Každoročné výzvy prispeli k zvýšeniu kvality projektových aktivít a zároveň motivovali organizácie k predkladaniu ucelenejších a premyslenejších rozvojových návrhov.

Prostredníctvom tejto výzvy bolo od jej spustenia podporených až 28 projektov v celkovej výške 964 669 €. V roku 2024 a 2025 sa podporili projekty zamerané na udržateľnosť kultúrnych služieb a ich inovácie.

**“Za 7 rokov takmer
1 000 000 €
preinvestovaných
do kultúrnej
ponuky
prostredníctvom
internej výzvy”**

Prehľad podporených projektov výzvy “Tradície inšpirujú inovácie” v rokoch 2019 – 2025

Región	Realizátor projektu (KO)	Rok realizácie projektu	Názov projektu	Finančná čiastka poskytnutá na realizáciu projektu	Finančná čiastka poskytnutá na realizáciu projektov v danom regióne
Spiš	Spišské osvetové stredisko	2019	Spiš sight spot	5 040,00 €	245 783,00 €
	Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi	2019	Provincia XVI spišských miest - malá Európska únia	19 826,00 €	
	Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi	2020	Príbeh jedného ateliéru, virtuálna realita	28 300,00 €	
	Spišské divadlo	2021	Divadlo 21	61 367,00 €	
	Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi	2022	Múzeum v pohybe a odraze (interaktivita v nových expozíciách História a Príroda Spiša)	57 770,00 €	
	Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi	2024	OPEN SPACE	45 000,00 €	
	Spišské kultúrne centrum a knižnica	2025	SFS 2.0.	28 480,00 €	
Zemplín	Zemplínska knižnica G. Zvonického	2020	Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regióne Zemplín	29 973,00 €	238 203,00 €
	Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína	2022	Život na panstve	48 880,00 €	
	Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia	2022	Zlaté údolie – inovácia vinárskej tradície v Medzibodroží	53 350,00 €	
	Krajská hviezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum	2024	Multifunkčná sieň GALILEO	35 000,00 €	
	Zemplínske múzeum v Michalovciach	2025	Rytier Albert a doba stredoveká	35 500,00 €	
	Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína	2025	Múzeum bez bariér	35 500,00 €	

Abov	Bábkové divadlo v Košiciach	2019	Tradičnosť substrátu v medzikultúrnej tvorbe	17 000,00 €	285 462,00 €
	Východoslovenská galéria	2019	Revitalizácia knižnice Východoslovenskej galérie	18 196,00 €	
	Východoslovenská galéria	2020	ENTER- galéria 21. st.	28 036,00 €	
	Východoslovenská galéria	2021	Pohyblivá krajina	56 930,00 €	
	Centrum kultúry Košického kraja	2022	Klenoty kraja	40 000,00 €	
	Východoslovenská galéria	2023	Shop VSG	30 300,00 €	
	Bábkové divadlo v Košiciach	2024	Divadelné laboratórium	35 000,00 €	
	Východoslovenské múzeum v Košiciach	2024	Cesta za pokladom	45 000,00 €	
	Bábkové divadlo Košického kraja	2025	Pirátska odysea	50 000,00 €	
Gemer	Banícke múzeum v Rožňave	2019	Geologická bádateľňa a Exteriérová časť Expozície baníctva a hutníctva Gemera	19 967,00 €	195 221,00 €
	Gemerská knižnica P. Dobšinského v Rožňave	2019	Objavujeme čaro Gemera	19 942,00 €	
	Banícke múzeum v Rožňave	2020	Dioráma - banská štôľňa	29 980,00 €	
	Gemerská knižnica P. Dobšinského v Rožňave	2021	Objavujeme čaro Gemera II.	27 850,00 €	
	Banícke múzeum v Rožňave + Gemerská knižnica P. Dobšinského v Rožňave	2023	Príroda je život	47 487,00 €	
	Gemerské osvetové stredisko	2025	Kozmický región	49 995,00 €	
SPOLU				964 669 €	964 669 €

2. Roky 2024 a 2025 v číslach a výsledkoch

Roky 2024 a 2025 potvrdili, že Košický samosprávny kraj dokáže rozvíjať kultúru systematicky aj v období zložitých spoločenských, ekonomických a finančných výziev. Realizácia kultúrnej politiky kraja prebiehala v podmienkach zmien vo financovaní z vládnej úrovne, najmä v oblasti podpory z Fondu na podporu umenia, v kontexte konsolidačných opatrení vlády a ich dopadov na ceny tovarov a služieb, ako aj pri rastúcom tlaku na rozpoznateľnosť a konkurencieschopnosť kultúrnych organizácií. Napriek týmto okolnostiam sa pozornosť sústredila na upevnenie dosiahnutých výsledkov, zvyšovanie kvality kultúrnych služieb a cielené investície do infraštruktúry, ľudí a obsahu. **Kultúra sa v tomto období jednoznačne potvrdila ako strategický nástroj rozvoja, budovania identity kraja a posilňovania jeho konkurencieschopnosti.** Rastúca návštevnosť, posilnená schopnosť získavať externé zdroje a rozšírenie dostupnej a inovatívnej kultúrnej ponuky preukazujú, že zvolený smer je funkčný, udržateľný a prináša merateľné výsledky pre obyvateľov aj návštevníkov kraja.

Program: Regionálna kultúrna identita

Zámer:	posilnenie pozitívneho vzťahu obyvateľa k regiónu prostredníctvom kvalitnej ponuky kultúrnych služieb založených na regionálnych špecifikách
Výzva/problém:	• zamedziť odlivu mladých ľudí z regiónu • zlepšiť imidž kraja a zvýšiť povedomie o činnosti regionálnej samosprávy
Cieľová skupina:	obyvatelia kraja so špecifickým dôrazom na mládež
Hlavné nástroje:	• inovovaná kvalitná ponuka kultúrnych služieb založená na regionálnych špecifikách • prierezové programy so školstvom • aktivity pre intenzívnejšiu participáciu verejnosti

Múzeá

Župné múzeá sa v rokoch 2024 a 2025 zamerali na modernizáciu prezentácie kultúrneho dedičstva a zvyšovanie zážitkovej hodnoty pre návštevníkov. Prioritou bol rozvoj nových a obnovovaných stálych expozícií, posilňovanie vzdelávacích aktivít a skvalitňovanie návštevníckych služieb. Významnú

úlohu zohrávalo využívanie externých finančných zdrojov a postupná obnova infraštruktúry múzeí. Systematická práca s obsahom a publikom sa výrazne premietla do rastu návštevnosti. Múzeá sa tak potvrdili ako dynamicky rozvíjajúce sa kultúrne a vzdelávacie inštitúcie s rastúcim významom pre región.

- **133** zrealizovaných výstav
- **45** stálych expozícií, z toho **9** nových
- vyše **8 400** novo zaevidovaných zbierkových predmetov
- vyše **1 500** zorganizovaných výchovno-vzdelávacích aktivít

Vývoj vybraných ukazovateľov múzeí v rokoch 2024 – 2025

	2024	2025
Počet zrealizovaných výstav	63	70
Počet nových stálych expozícií	5	4
Počet novo zaevidovaných zbierkových predmetov	2470	5947
Počet zorganizovaných výchovno-vzdelávacích, kultúrno-spoločenských aktivít	741	850

Galérie

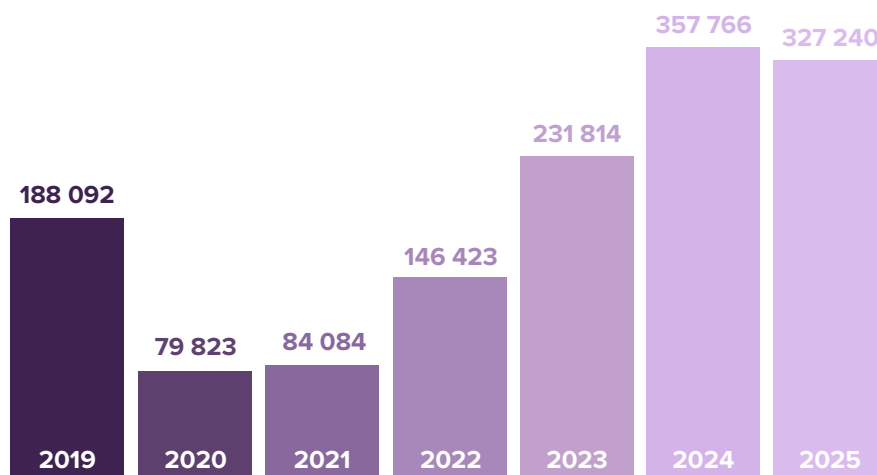
Dve galérie Košického samosprávneho kraja sa profilovali ako aktívne priestory prezentácie výtvarného umenia a dialógu so súčasným publikom. Pozornosť sa sústreďovala na rozvoj výstavných konceptov, systematickú prácu so zbierkovými fondmi a rozširovanie sprievodných edukačných programov. Výsledkom bol stabilný záujem návštevníkov a posilnenie úlohy galérií v kultúrnom a vzdelávacom živote kraja.

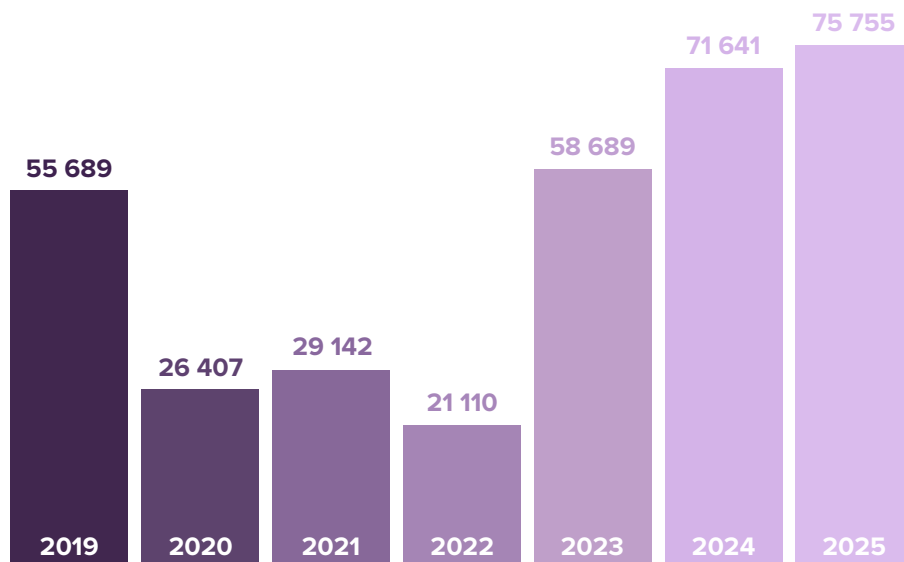
- **81** zrealizovaných výstav
- **8** stálych expozícií, z toho **1** nová
- vyše **200** novo zaevidovaných zbierkových predmetov
- **840** zorganizovaných výchovno-vzdelávacích a kultúrno-spoločenských aktivít

Vývoj vybraných ukazovateľov galérií v rokoch 2024 – 2025

	2024	2025
Počet zrealizovaných výstav	38	43
Počet stálych expozícií	7	8
Počet novo zaevidovaných zb. predmetov	71	130
Počet zorganizovaných výchovno-vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí	394	446

Vývoj návštevnosti múzeí 2019 – 2025

Ilustratívny výber aktivít múzeí a galérií:

- V sledovanom období pribudlo do múzeí a galérií **10 nových stálych expozícií** zameraných na modernizáciu, interaktivitu a zvyšovanie zážitkovej hodnoty prezentácie kultúrneho dedičstva.
- Sprístupnená etnografická expozícia **Príbeh predkov v Kúrii Zuzana v Markušovciach (Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi)**, nadväzne realizovaných vyše 140 výchovno-vzdelávacích aktivít, čo je najvyšší počet spomedzi všetkých múzeí a galérií KSK.
- **Východoslovenské múzeum v Košiciach** otvorilo v roku 2024 expozíciu **Zaži gotiku**, čím zavrášilo budovanie umelecko-historickej sekcie Historickej účelovej budovy.
- **Východoslovenské múzeum v Košiciach** pripravilo atraktívnu výstavu **Samuraji**, ktorá predstavila originálne japonské artefakty, ako sú brnenia, meče, keramika, bábiky a tradičné odevy.
- Vďaka podpore z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a rozpočtu Košického samosprávneho kraja pribudla v priestoroch **Zemplínskeho múzea v Michalovciach nová archeologická expozícia**.
- Roky 2024 a 2025 zaznamenali **najvyššiu návštevnosť múzeí a galérií** za posledných šesť rokov, a to aj vďaka zážitkovým a tematickým podujatiam, ako sú večerné prehliadky kaštieľov, rodinné programy a sezónne aktivity, nové i netradičné festivalové podujatia.
- V rámci Župných dní Košického kraja 2024 bola v štyroch mestách kraja inštalovaná **putovná výstava pri príležitosti 100. výročia Košickej župy**, ktorá po skončení podujatia putovala aj po múzeách a galériách kraja.
- **Východoslovenská galéria** uviedla interaktívno-edukačnú výstavu **Zachránené na dotyk**, zameranú na problematiku reštaurovania výtvarných diel. Súčasne pokračovala v budovaní svojich stálych expozícií, medzi ktoré patrí aj rozsiahla expozícia **Komédia ducha**, prezentujúca výlučne diela z vlastných zbierok galérie.
- **Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove** realizovalo úspešnú výstavu **Etnológia smrti – Obraz zomierania a kultu mŕtvych** a zároveň obnovilo a inovovalo svoju **archeologickú expozíciu**. Na konci roka 2025 predstavilo aj medzinárodne koncipovaný výstavný projekt **Egypt**, realizovaný v spolupráci so zahraničnými partnermi.
- **Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi** sprístupnila zrekonštruované vstupné priestory v rámci projektu **Open Space**, realizovaného prostredníctvom internej výzvy.

Divadlá

Divadlá majú za sebou obdobie, v ktorom sa prepájala kvalitná umelecká tvorba s hľadaním nových foriem kontaktu s publikom. Popri stabilnom repertoári sa posilňovali experimentálne a alternatívne formáty, zájazdová činnosť a programy zamerané na mladé publikum. Divadlá čoraz výraznejšie fungovali ako odvážne a otvorené kultúrne platformy – miesta dialógu, vzdelávania a zážitku – a potvrdili svoju schopnosť reagovať na meniace sa očakávania divákov. Výzvou zostáva absencia kompenzácie nákladov na činnosť národnostných divadiel zo štátnej úrovne.

- **29** odohraných premiér
- vyše **1 343** odohraných divadelných predstavení
- **244** zájazdových predstavení
- účasť na **26** tuzemských a zahraničných festivaloch

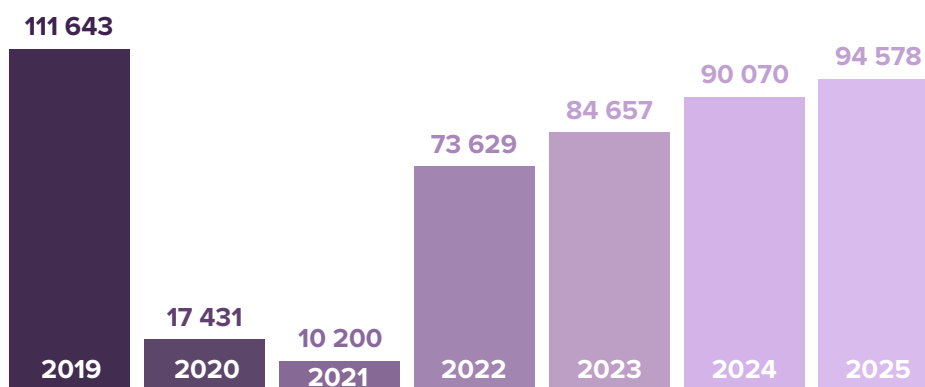
Vývoj vybraných ukazovateľov divadiel v rokoch 2024 – 2025

Rok	2024	2025
Počet odohraných premiér	16	13
Počet odohraných divadelných predstavení	678	665
Počet zájazdových predstavení	108	136
Počet absolvovaných tuzemských a zahraničných festivalov	18	8

Ilustratívny výber aktivít divadiel:

- V rámci cieľa rozvoja alternatívnych scén uviedlo **Bábkové divadlo Košického kraja** v rámci Župných dní 2025 v Rožňave pouličné predstavenie **Pirátska Odysea**, zároveň otvorilo nový, experimentálny priestor **Divadelné laboratórium**.
- V priestoroch **Spišského divadla** vznikla **Divadelná kaviareň**, ktorá slúži ako moderný bufet a zázemie pre divákov.
- Projekt **Divadelné peer-to-peer** zastrešil v Spišskom divadle moderné vzdelávacie a popularizačné aktivity o kultúre, ktoré sú prioritne zamerané na mladú generáciu.
- Divadlá zabezpečili realizáciu kľúčových prehliadok a podujatí, medzi ktoré patria festivaly Spišského divadla **Divadelný Spiš**, a galaprogram **Zlatá labuť** spojený s vyhodnotením diváckej ankety, Bábkové divadlo pokračovalo v tradícii organizovania **Medzinárodného festivalu bábkového divadla Virvar**.
- V roku 2025 **Krajské divadlo Romathan** pilotne realizovalo festival kultúr **EthnoFusionFest**.
- **Thália Színház - krajské divadlo** zájazdovými predstaveniami oslávilo **55. výročie svojho založenia** a obnovilo svoj vozový park.
- Divadelnou udalosťou roka 2025 bolo **odovzdávanie prestížnych divadelných cien Dosky**, ktoré sa historicky po prvýkrát odohrávalo na východnom Slovensku, v priestoroch Spišského divadla.

Vývoj návštevnosti divadiel 2019 – 2025

Knižnice

Okrem klasických knižnično informačných služieb sa knižnice čoraz výraznejšie profilovali ako moderné komunitné a vzdelávacie centrá reagujúce na potreby rôznych cieľových skupín. Rozvoj digitálnych služieb, SmartLabov a neformálneho vzdelávania prispel k rastu návštevnosti aj posilneniu postavenia knižníc v kraji.

- vyše **36 000** nových knižničných prírastkov
- vyše **1 600 000** zrealizovaných výpožičiek knižných titulov
- vyše **25 000** registrovaných čitateľov
- vyše **4 500** zorganizovaných podujatí
- **5** biblioboxov v prevádzke
- **1** nový knihobox

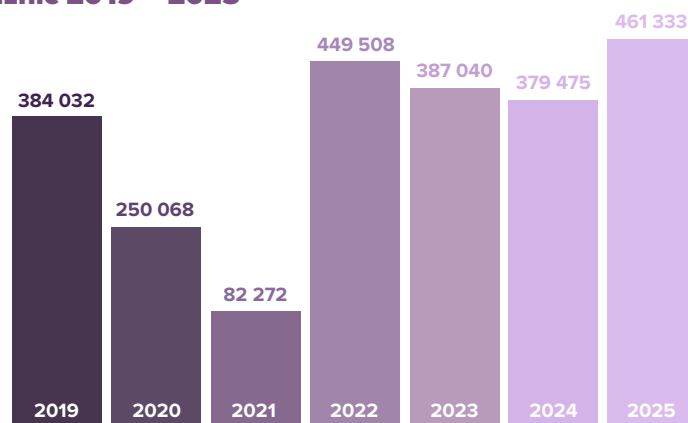
Vývoj vybraných ukazovateľov knižníc v rokoch 2024 – 2025

Rok	2024	2025
Počet nových knižničných prírastkov	16 662	19 610
Počet zrealizovaných výpožičiek	781 650	824 944
Počet registrovaných čitateľov	25 583	25 817
Počet zorganizovaných podujatí	2 140	2 429
Počet biblioboxov v prevádzke	5	5
Počet knihoboxov v prevádzke	2	3

Ilustratívny výber aktivít knižníc:

- V sledovanom období knižnice pokračovali v skvalitňovaní knižnično-informačných systémov, rozšírili elektronické služby o **elektronický preukaz**.
- **Zemplínska knižnica v Trebišove** sa stala krajským koordinátorom v programe **SmartLab inteligentné laboratória**, ktoré vznikli v 5 krajských knižniciach (v Trebišove, Michalovciach, Spišskej Novej Vsi, Rožňave a v Kráľovskom Chlmcí), s podporou Centra vedecko technologických inovácií získali viacero prvkov digitálnych technológií (napr. digitálnu 3D tlačiareň, sublimačnú tlačiareň, kreatívny softvér, ozobotov, pyrografické perá,..), s ktorými pripravujú rôzne podujatia zamerané na STEAM vzdelávanie.
- **Dve knižnice oslávili 100. narodeniny**: Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach a Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach.
- **Verejná knižnica Jána Bocatia** v Košiciach v roku 2025 založila tradíciu hľadania **Knihy roka Košického kraja** na podporu regionálnych autorov a ilustrátorov a pokračovala vo vydávaní oceňovaného e-magazínu **Knihy na dosah**.
- V Michalovciach **Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického** v spolupráci so Svetovým múzeom a Knihovnou Bible v Jablunkove pripravila vzácnu výstavu **Biblia a umenie**, v ktorej bolo možné vidieť viac ako 300 exponátov Biblií v 80 jazykoch.
- **Gemerská knižnica Pavla Dobšinského** v Rožňave pokračovala v aktivitách zameraných na ekologické témy, realizovala tradičný festival Záhrada plná kníh, nahrala ďalšie diely podcastu **Knižnica od A po Z**.
- Knižnica v rámci **Spišského kultúrneho centra a knižnice** v Spišskej Novej Vsi dostala nový šat nielen zveľadením interiérového vybavenia, ale aj vynovením letnej čítárne.
- V neformálnom vzdelávaní pokračujú knižnice s ponukou vzdelávania na témy ako digitálne zručnosti najmä u seniorov a detí, témy podpory duševného zdravia a sebarozvoja.

Vývoj návštevnosti knižníc 2019 – 2025

Kultúrne centrá a osvetové zariadenia

Osvetové strediská sú nositeľmi rozvoja kultúry priamo v regiónoch Abov, Gemer, Spiš a Zemplín. Prostredníctvom krajských programov a profilovaných aktivít posilňovali regionálnu identitu – od systémovej podpory folklóru v programe Klenoty kraja, rozvoja neprofesionálneho umenia v programe Talenty kraja, podpory ľudovo umeleckých remesiel až po rozvoj astronómie a vedy v rámci programu Kozmický kraj. Regionálne festivaly, súťažné prehliadky, podujatia tradičnej kultúry, ale aj nové formáty priniesli novú kvalitu a zážitky pre obyvateľov a návštevníkov kraja.

- **49** zrealizovaných významných regionálnych festivalov
- **117** zrealizovaných súťažných prehliadok
- **2 282** zrealizovaných aktivít

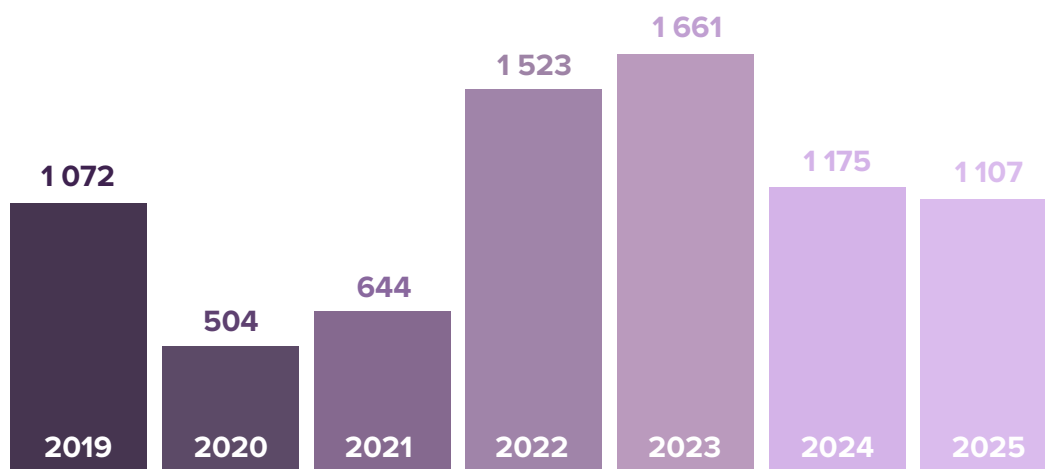
Hvezdárne a Astronomické pracoviská

- **912** zrealizovaných popularizačných aktivít vedy a výskumu

Vývoj vybraných ukazovateľov osvetových stredísk v rokoch 2024 – 2025

Rok	2024	2025
Počet zrealizovaných významných regionálnych festivalov	21	28
Počet zrealizovaných súťažných prehliadok	56	61
Počet zrealizovaných podujatí	1175	1107
Počet zrealizovaných popularizačných aktivít vedy a výskumu	511	401

Počet aktivít zrealizovaných kultúrnymi centrami a osvetovými zariadeniami v rokoch 2019 – 2025

V porovnaní s predchádzajúcim obdobím došlo k poklesu počtu podujatí z dôvodu posunu od kvantity ku kvalite v súlade so sektorovými opatreniami.

Ilustratívny výber aktivít kultúrnych centier a osvetových zariadení:

- V sledovaných rokoch sa pokračovalo s **vyhodnocovaním a prehodnotením dramaturgie festivalov** regionálneho významu (ročne 21-28), k najvýznamnejším patria: Dni Spišského Jeruzalema, Spišské folklórne slávnosti, Gemerský folklórny festival, Esencia – festival tradičnej kultúry Košického kraja atď.
- Festival **Spišské folklórne slávnosti** prešiel v roku 2025 výraznými zmenami - okrem vizuálnej obnovy bolo zmenené aj miesto realizácie a bol presunutý do obce Hrabušice, lokality Podlesok v Slovenskom raji.
- V roku 2024 sa zaviedla **krajská značka kvality** pre remeselné a potravinárske produkty – **Regionálny produkt Košického kraja a Tradičný výrobok Košického kraja**.
- Gemerské osvetové stredisko otvorilo v roku 2025 **prvú analógovú vesmírnu stanicu na Slovensku**, ktorá sa zároveň stala súčasťou celosvetovej misie **The World's Biggest Analog**.
- V roku 2025 bolo znovuotvorené **vysunuté pracovisko Krajskej hvezdárne a Zemplínskeho**

kultúrneho centra pre región Sobransko, ktoré svoju činnosť odštartovalo sériou podujatí „Leto v Sobraneckých kúpeľoch“.

- Na podporu odbornosti zamestnancov v oblasti ľudovej umeleckej výroby bol v roku 2024 realizovaný vzdelávací projekt **REMESLO – živé dedičstvo** v spolupráci s Ústredím ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV).
- V rámci Programu podpory najmenej rozvinutých okresov Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR otvorilo Centrum kultúry Košického kraja v roku 2025 **novú interaktívnu „Expozíciu Dargov“ v Sieni bojovej slávy** v sume 127 880 €.
- Centrum kultúry Košického kraja sa v roku 2025 presťahovalo do nového sídla na ulici Strojárska 3 v Košiciach, čím získalo kapacitne a funkčne vyhovujúcejšie priestory.
- Pokračovala príprava projektu - **Krajské centrum astronómie - Ekohvezdáreň Michalovce** (Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum), v roku 2025 bolo získané územné rozhodnutie na stavbu.
- **Výrazne napredoval rozvoj krajských programov:**

Krajský program rozvoja ľudovo-umeleckého remeselníctva

Intenzívne sa pokračovalo s plnením opatrení v rámci rozvoja ľudovo-umeleckého remeselníctva, najmä prostredníctvom aktivít Remeselníckeho inkubátora (RINK) pod vedením Gemerského osvetového strediska. Zaviedla sa krajská značka kvality pre remeselné a potravinárske produkty **“Regionálny produkt Košického kraja”** a **“Tradičný výrobok Košického kraja”**, ktorých iniciátorom a tvorcom 1. výzvy bol RINK. Celkovo boli zrealizované 3 výzvy, v ktorých 68 výrobcov získalo certifikát Regionálnej značky. Od roku 2024 sa podpora RINKu výraznejšie zamerala na poskytnutie príležitostí na **prezentáciu a predaj výrobkov** remeselníkov. **Rastúca účasť remeselníkov** na krajských aj medzinárodných podujatiach prispela k posilňovaniu spolupráce, zvyšovaniu viditeľnosti značky a podpore tradičných remesiel. Priebežne sa **aktualizuje databáza remeselníkov**, pričom pokles ich evidovaného počtu súvisí s overovaním aktuálneho stavu ich aktívnej činnosti. Gemerské osvetové stredisko sa zároveň podieľalo na **zápise Paličkovanej čipky z Gemera do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska**. Možno konštatovať, že program je veľmi úspešný a od svojho otvorenia v roku 2019 evidujeme **percentuálny nárast v počte zapojených subjektov o 253 %**.

“Krajská značka kvality pre remeselné a potravinárske produkty”

Cieľ: „remeselnícky inkubátor “RINK” je špecializovanou formou podpory ľudových remeselníkov a ľudovo-umeleckých výrobcov. Je unikátnym nástrojom na vytváranie priaznivých podmienok pre rozvoj tradičného remeselníctva na území Košického kraja. Je miestom, kde môžu remeselníci odborne rásť. Je silnou oporou a korektným partnerom všetkých, ktorí o to prejavujú záujem.“

RINK – vývoj počtu remeselníkov a ľudovo-umeleckých výrobcov v rokoch 2019 – 2025

RINK	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet evidovaných ľudových remeselníkov a ľudovo-umeleckých výrobcov Košického kraja	140	340	414	444	565	565	495

Počet evidovaných remeselníkov v databáze v čase mierne osciluje, priebežne prebieha jej aktualizácia. Pokles je spôsobený najmä ukončením činnosti niektorých remeselníkov v kontexte aktuálnej ekonomickej situácie, ako aj životnými okolnosťami či zmenou pôsobenia mimo územia kraja.

RINK (činnosť za roky 2019 – 2025)
2 výzvy pre remeselné výrobky
63 udelených certifikátov pre remeselné výrobky “Regionálny produkt Košického kraja”
26 udelených certifikátov pre remeselné výrobky “Tradičný výrobok Košického kraja”

Klenoty kraja – podpora a rozvoj folklóru

Pokračovala realizácia rozvojového programu **Systém podpory folklórnych kolektívov KSK – Klenoty kraja**, ktorý má v gescii Centrum kultúry Košického kraja. Cieľom podpory je zvyšovanie kvality a popularizácia folklórnych kolektívov Košického kraja ako aj objavovanie talentov, ich umelecký rozvoj a vzdelávanie. V roku 2024 sa pozornosť sústredila na dospelé folklórne súbory, ktoré sa prezentovali na súťažnej prehliadke Klenoty kraja a získali **finančnú aj metodickú podporu**. V roku 2025 sa pozornosť koncentrovala na detské folklórne súbory, ktoré sa predstavili na celoslovenskej prehliadke Národného osvetového centra (NOC) **Eniki Beniki**. Najúspešnejšie kolektívy sa každoročne prezentujú na Festivale tradičnej kultúry Košického kraja – **ESENCIA** a na významných krajských podujatiach, ako sú

**“179 560 €
finančná podpora
súborom”**

Župné dni. Výsledkom systematickej podpory je aj mimoriadny úspech kraja v roku 2025 na súťažiach NOC – zisk **2 titulov laureátov**, ktoré patria k najvyšším oceneniam v oblasti folklóru a jednoznačne potvrdzujú **rast kvality folklórnych kolektívov**.

Folklórne súbory v KSK v číslach	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet evidovaných dospelých folklórnych súborov na území KSK	84	84	103	103	102	103
Počet evidovaných detských folklórnych súborov na území KSK	39	39	48	48	52	55
Spolu	123	123	151	151	154	158

Vybrané ukazovatele “Klenoty kraja” za obdobie 2022 – 2025
3 prehliadky Klenoty kraja
983 účastníkov prehliadok Klenoty kraja
179 560 € finančná podpora súborom
87 metodických a podporných aktivít
5 746 spolu účastníkov všetkých aktivít

Objavený KúSoK umenia – Talent kraja

V sledovanom období pokračovala realizácia rozvojového programu na **podporu a rozvoj talentovaných jednotlivcov a kolektívov v oblasti neprofesionálneho umenia** (folklór a folklorizmus, divadlo, umelecký prednes a literatúra, film, fotografia, výtvarná tvorba, hudba a spev). Program nadväzuje na realizáciu postupových súťaží, ktoré sú vyhlásené Národným osvetovým centrom. Cez tento program sa KSK snaží aktívne vyhľadávať nadaných jednotlivcov a umelecké kolektívy, umožniť im prezentovať sa pred

širokou verejnosťou, podporovať ich odborný a umelecký rast. Novinkou je spustenie webovej platformy **talentykraj.sk**, ktorá slúži ako prezentačný a informačný nástroj v oblasti neprofesionálneho umenia v kraji a spustenie **hlasovania verejnosti** za svojich favoritov – zapojilo sa až 12 107 hlasujúcich. KSK sa venuje aj rozvoju **vlastných krajských súťaží**. K súťaži Slovom a obrazom, zameranej na vizuálne umenie a literárnu tvorbu, pribudla súťaž v speve populárnych piesní **Spiš Pop Song**. Talenty Košického kraja sa predstavili aj na Župných dňoch, festivale Múzy a pre ich rozvoj sa uskutočnili aj vzdelávacie podujatia. Mimoriadnym úspechom je rekordný počet celoštátnych ocenení získaných jednotlivcami a kolektívami za posledné dva roky (**118**), čo potvrdzuje **rastúcu umeleckú kvalitu** talentov Košického kraja.

Talenty kraja – vybrané ukazovatele za roky 2020 – 2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet evidovaných kolektívov z oblasti záujmovo-umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby na území KSK	139	143	167	183	214	234
Počet evidovaných jednotlivcov z oblasti záujmovo-umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby na území KSK	408	421	629	786	837	872
Spolu	547	564	796	969	1051	1106

”225 celoštátnych ocenení”

Za roky 2022 – 2025:

11 553 účastníkov na súťažiach

225 celoštátnych ocenení

156 postupových súťaží

Kozmický kraj – rozvoj hvezdárni a astronomickej činnosti

Pokračoval rozvoj krajského programu na podporu hvezdárni a popularizáciu astronómie. Realizovala sa **AstroRoadShow Košického kraja**, ktorá sa každoročne koná v rôznych mestách kraja a prostredníctvom mobilných planetárií a interaktívnych aktivít prezentuje činnosť všetkých hvezdárni KSK - Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum, Hvezdáreň Rožňava (Gemerské osvetové stredisko), Hvezdáreň a planetárium v Medzeve, úsek astronomickej činnosti Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína v Trebišove. Od roku 2024 sa úspešne rozvinula spolupráca so svetoznámu astrobiologičkou **Dr. Michaelou Musilovou**, ktorá začala sériou podujatí pre školy a verejnosť pod taktovkou Hvezdárne v Rožňave. Táto spolupráca vyústila do **exkluzívneho partnerstva** s Košickým samosprávnym krajom, v rámci ktorého sa stala aj **ambasádorkou** rožňavskej Hvezdárne a zároveň viedla k vybudovaniu slovenského unikátu - **1. analógovej stanice simulovaných vesmírnych misíí v Rožňave**. Stanica sa zároveň stala súčasťou celosvetovej misie **The World's Biggest Analog (WBA)**, ktorá prepája analógové stanice na svete simulujúce podmienky na Marse a Mesiaci. Súčasťou rozvoja popularizácie astronómie bolo aj spustenie nového astrofestivalu **Festival na Hrádku**. Počas prvého ročníka bola verejnosti predstavená **nová multifunkčná sieň Galileo**, ktorá vznikla vďaka podpore internej výzvy Tradície inšpirujú inovácie. Hvezdárne Košického kraja sa zároveň pravidelne prezentujú na Župných dňoch, kde predstavujú svoju činnosť, ale aj vizuálne inštalácie - nadrozmerné planéty Mesiaca, Marsu a Zeme.

”1. Analógová vesmírna stanica pre simulované vesmírne misie na Slovensku”

AstroRoadShow Košického kraja v rokoch 2024 – 2025	2024	2025
Počet zapojených miest	3	3
Počet návštevníkov	3836	5222

2024 a 2025 – roky výročí

Monitorované obdobie prinieslo niekoľko významných výročí kultúrnych organizácií, v rámci ktorých sa udialo viacero kľúčových podujatí, výročia etablovaných festivalov, ako aj aktivít zameraných na pripomenutie dôležitých historických udalostí:

- **Verejná knižnica Jána Bocatia** oslávila jubilejné 100. výročie svojho založenia. Pri príležitosti osláv pripravila bohatý program pre verejnosť a predstavila nové logo späté s týmto významným výročím. Zároveň otvorila aj priestor **knižnice Ivana Chalupeckého**, ktorý obsahuje špecializovanú zbierku kníh a dokumentov, ktorú knižnica spravuje.
- **Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach** oslávila **100. výročie** svojej činnosti slávnostným otvorením výstavy 100 rokov knižnice v Michalovciach, ktorá zmapovala život knižnice a skvalitnila priestory detského oddelenia.
- **Thália Színház – krajské divadlo** si 55. výročie svojho vzniku pripomenulo putovným divadelným festivalom a uvedením 4 premiér.
- Súčasťou programu boli aj výročia významných festivalov. **Spišské folklórne slávnosti** a Gemerský folklórny festival oslávili **50 rokov** svojej existencie. Festival **Rok na Gemerí**, organizovaný

Spišské folklórne slávnosti

Gemerským osvetovým strediskom sa uskutočnil v jubilejnom 30. ročníku.

- Kultúrne organizácie si svojimi aktivitami pripomenuli aj **80. výročie Slovenského národného povstania** – medzi najvýznamnejšie patril Pochod vďaka na Dargov spojený s podujatím v Areáli Pamätníka víťazstva v Dargovskom priesmyku, ako aj unikátna výstava vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach, ktorá predstavila udalosti SNP interaktívne.
- V rámci Župných dní Košického kraja 2024 bola v 4 mestách kraja inštalovaná putovná výstava pri príležitosti **100. výročia Košickej župy**. Po Župných dňoch výstava pokračovala v putovaní po múzeách kraja, vrátane Východoslovenskej galérie.

Sakrálné umenie a náboženský turizmus

V rámci stálej ponuky kultúrnych organizácií je zastúpená aj cirkevná a ekumenická oblasť, najmä prostredníctvom stálej expozície **sakrálného umenia v Zemplínskom múzeu v Michalovciach**, aktivít v **Drevenom kostolíku z Kožuchoviec vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach**, bohatým zastúpením tejto problematiky v zbierkových fondoch pamäťových inštitúcií vrátane akvizícií či podpore edičnej činnosti s duchovnou tematikou. V roku 2025 sa začalo aj prípravou obnovy rotundy pri Zemplínskom múzeu v Michalovciach. K ponuke náboženského turizmu v sledovanom období prispievalo aj množstvo podujatí organizovaných kultúrnymi organizáciami. Medzi najvýznamnejšie patrí festival **Dni Spišského Jeruzalema** v Spišskej Kapitule, ktorý je realizovaný každoročne

v partnerstve viacerých organizátorov. Súčasťou ponuky boli aj ďalšie výstavy a podujatia, napríklad výstava Biblia a umenie v Zemplínskej knižnici Gorazda Zvonického v Michalovciach, Slávnosti zborového spevu organizované Krajskou hvezdárňou a Zemplínskym kultúrnym centrom, súťaž Viva Il Canto v gescii Spišského kultúrneho centra a knižnice, rôzne prednášky v múzeách a knižniciach týkajúce sa cirkevných dejín, reálií a pod. **Kultúrne organizácie sa zároveň každoročne zapájajú aj do podujatia Dni európskeho kultúrneho dedičstva a ponúkajú rôzne zaujímavé aktivity v chrámoch na Gotickej ceste na Gemerí, nevynechávajú ani podujatia na Noc kostolov, rôzne koncerty a pod.**

Rozšírenie ponuky pre mladých

- Veľký dôraz sa kládol na rozšírenie ponuky kultúrnych služieb pre mladšiu generáciu s akcentovaním edukačného prvku, kde nastal nárast o cca 25% takto profilovaných programov.
- Kultúrne organizácie opäť tvorili jadro ponuky **župných detských letných táborov** (cca 75% z celkovej kapacity) a ich kapacita medziročne narastá:
- 67 detských letných táborov v rokoch 2024 -2025 privítalo spolu takmer 1 600 detí.

Detský letný tábor Bábkator, Bábkové divadlo Košického kraja

Detské letné tábory v rokoch 2024 – 2025	2024	2025
Počet zrealizovaných táborov (počet turnusov)	34	33
Počet detí zúčastnených na detských táboroch	703	885

Strategický rozvoj a profesionalizácia manažmentu kultúrnych organizácií

- V roku 2024 sa vzdelávacích aktivít v kultúrnej oblasti zúčastnilo 25 % z celkového počtu zamestnancov, v roku 2025 to bolo 13 %.
- V roku 2025 boli vymenované **2 nové štatutárky** - v Gemerskom osvetovom stredisku v Rožňave a v Múzeu Spiša v Spišskej Novej Vsi. 3 divadlá zriaďované krajom zmenili v roku 2024 svoje názvy - Bábkové divadlo v Košiciach sa zmenilo na **Bábkové divadlo Košického kraja**, Divadlo Thália Színház zmenilo názov na **Thália Színház - krajské divadlo** a Divadlo Romathan v Košiciach sa od roku 2024 volá **Krajské divadlo Romathan**. V roku 2025 Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum znovu otvorilo vysunuté pracovisko v Sobranceach.
- V roku 2025 kultúrne organizácie prešli na nový registratúrny systém **Fabasoft**, s čím súvisela aj realizácia odborných školení pre zamestnancov; zároveň v 2. polroku začal postupný prechod na **CES – centrálny ekonomický systém**.

Program Kultúrny turizmus – služby a produkty v kultúrnom turizme

Zámer:	zviditeľniť Košický kraj prostredníctvom kultúrneho cestovného ruchu
Cieľ:	• zvýšiť kvalitu lokalít a destinácií Košického kraja prostredníctvom trvalo udržateľného využívania hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva a ponúkaných kultúrnych služieb. • zlepšiť podmienky pre rozvoj kultúrneho turizmu ako dôležitého segmentu regionálnej ekonomiky
Výzva/problém:	nedostatočné podmienky pre rozvoj kultúrneho turizmu ako dôležitého segmentu regionálnej ekonomiky
Cieľová skupina:	domáci i zahraniční návštevníci a turisti sú cieľovou skupinou, ktorá bude mať priamy benefit z komplexných služieb kultúrneho turizmu
Hlavné nástroje:	vytváranie komplexných balíkov kultúrneho turizmu založeného na regionálnych špecifikách a identite v spolupráci s cestovným ruchom

- Za účelom **rozvoja kultúrneho turizmu** sa kultúrne organizácie aktívne zapájajú do tvorby produktov kultúrneho cestovného ruchu, aby cielene zaujali domácich a zahraničných návštevníkov. V tomto kontexte aktívne spolupracujú s Krajskou organizáciou cestovného ruchu Košice Región Turizmus a oblasťnými organizáciami cestovného ruchu.
- Kultúrne organizácie systematicky pracovali na **obnove a profesionalizácii svojej vizuálnej identity** ako nástroja zvyšovania viditeľnosti, dôveryhodnosti a konkurencieschopnosti. Postupne zavádzajú jednotnejší vizuálny štýl, moderné logotypy, kvalitnejšiu grafickú komunikáciu a konzistentný dizajn naprieč tlačnými aj digitálnymi výstupmi. Dôraz sa kladie na prehľadnú **komunikáciu smerom k verejnosti, prístupnosť pre rôzne cieľové skupiny a prepojenie vizuálu s obsahom a hodnotami inštitúcií**. Súčasťou tohto procesu je spolupráca s profesionálnymi dizajnérmi, využívanie digitálnych platforiem a prepojenie vizuálnej identity s krajskými programami (napr. Bábkové divadlo Košického kraja, Verejná knižnica Jána Bocatia, Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia, Thália Színház - krajské divadlo).
- **Zapojenie do cestovného ruchu** sa uskutočňovalo aj prostredníctvom konkrétnych produktov – Gemerské osvetové stredisko v Rožňave zorganizovalo zážitkový festival Objavte Gemer s prepojením na značku Európske kultúrne dedičstvo.
- Aktívne zapojenie kultúrnych organizácií do

Župných dní Košického kraja, ktoré prebiehali v každom regióne kraja v roku 2024 aj v roku 2025 malo za cieľ nielen odprezentovať svoju činnosť, ale aj osobne pozvať návštevníkov na ďalšiu návštevu do inštitúcie.

- Košický samosprávny kraj spolu so svojimi kultúrnymi organizáciami rozšíril **portfólio v digitálnych aj tlačných kampaniach** k Týždňu slovenských knižníc (Vyprázdni police svojej knižnice), Medzinárodnému dňu hviezdárni, Noci múzeí a galérií a pod.
- Ponuka kultúrnych organizácií je od roku 2025

“Online kalendár podujatí www.podujatiak.sk”

na jednom mieste, Košický samosprávny kraj vytvoril **online platformu www.podujatiak.sk**, ktorá obsahuje aktuálnu ponuku, ktorú KSK spolu so svojimi kultúrnymi organizáciami a ďalšími partnermi pripravil. Súčasťou platformy je aj možnosť filtrácie podujatí podľa preferencií, organizátora aj miesta konania, k dispozícii je aj archív podujatí a dlhodobá ponuka.

- V rámci opatrenia zameraného na **aktívne zavádzanie** proklientskeho prístupu boli realizované projekty Open Space v Galérii umelcov Spiša a nové návštevnícke centrum Východoslovenského múzea.

Program: Kreatívny priemysel

Cieľ:	generovať ekonomické benefity z kultúry
Výzva/problém:	prispieť ku generovaniu pracovných príležitostí v kreatívnych odvetviach
Cieľová skupina:	obyvatelia kraja
Hlavné nástroje:	• zmapovanie stavu v kraji • zapojenie sa do služieb krajského kreatívneho centra • osobitné programy pre jednotlivé oblasti (filmový priemysel, ľudovo-umelecké remeslá a pod.)

KSK – Film Friendly Region

Filmová kancelária vznikla v roku 2022 so zámerom rozvíjať potenciál v oblasti audiovizuálnej tvorby a súvisiacich odvetví v regióne. V roku 2023 bola spustená webová stránka s databázou filmových lokácií a filmových profesionálov, pričom v roku 2025 bolo pridaných 25 nových lokácií a registrovalo sa 20 nových subjektov.

V rokoch 2024-2025 sa Filmová kancelária stala spoľahlivým partnerom pre Slovenskú

filmovú komisiu, ktorá zabezpečuje prezentáciu Slovenska ako filmovej destinácie v zahraničí.

V roku 2023 bolo zastupiteľstvom kraja prijaté **všeobecne záväzné nariadenie o podpore audiovizuálneho priemyslu**, ktoré upravuje podmienky poskytovania finančných prostriedkov na podporu tohto priemyslu na území Košického samosprávneho kraja vo forme spätných dotácií. Od zavedenia tohto mechanizmu sa registrovalo 12

projektov s plánovanými investíciami v Košickom kraji viac ako 2 milióny €, pričom 3 z nich boli už aj realizované. Od roku 2023 sa v spolupráci s Košice región turizmus vyhlasuje výzva programu Terra Incognita na podporu tvorby audiovizuálnych diel. Od zavedenia schémy bolo podporených celkom 23 projektov sumou 270 000 €. **Medzi najvýznamnejšie podporené filmy patria** Vojna policajtov (2024), Kavej (2024), Autíčkáři (2024), Potopa (2025), a Hore je nebo, v doline som ja (2025). Posledné dva filmy boli režírované Košičanmi Martinom Gondom a Katarínou Gramátovou a získali viacero národných ocenení na Slovenku a v Českej republike. **Všetky projekty aktívne využívali služby Filmovej kancelárie v rámci prvého kontaktu.**

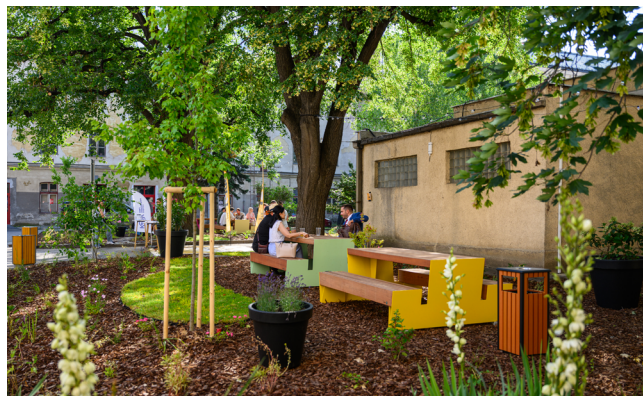
Filmová kancelária Košického kraja, Raňajky s novinármi

Kreatívne centrum KSK

Hoci realizácia pôvodného projektu z programu IROP v hodnote 19 miliónov € musela byť v roku 2023 predčasne ukončená – najmä kvôli procesným prieťahom, nárastu cien stavebných materiálov a právnym sporom s pôvodným zhotoviteľom – Košický samosprávny kraj od tohto strategického zámeru neustúpil. Zásadným krokom k záchrane projektu bolo rozhodnutie Zastupiteľstva KSK, ktoré finančné prostriedky pôvodne určené na spolufinancovanie IROP projektu viazalo výhradne na pokračovanie rozvoja kreatívneho centra.

Tento prístup umožnil na prelome rokov 2023 a 2024 strategické **spojenie aktivít KC KSK s Inovačným centrom Košického kraja (ICKK)**. Integrácia pod hlavičku ICKK vytvorila silné predpoklady pre budovanie moderného ekosystému, v ktorom sa organicky prepája kreatívne umenie a kultúra s technologickými inováciami. Projekt tak plynule pokračuje v transformácii celého areálu na multifunkčnú štvrť novej generácie, ktorá poskytuje zázemie umeleckej komunite, inovátorom aj začínajúcim startupom.

V roku 2025 bol predstavený nový brand Továreň, ktorý strategicky zastrešuje projekt Kreatívneho centra KSK pod gesciou Inovačného centra Košického kraja. Tento vizuálny a funkčný reštart sprevádza rekonštrukcia tretieho a štvrtého poschodia, ktoré sa transformujú na moderné, plne vybavené ateliéry a multifunkčné priestory určené pre kultúrny a kreatívny priemysel. Paralelne s rozvojom vnútornej infraštruktúry investoval Košický samosprávny kraj aj do zásadnej premeny vonkajšieho areálu. Vo vnútrobloku vznikol v rámci komplexnej revitalizácie zelene a mobiliáru

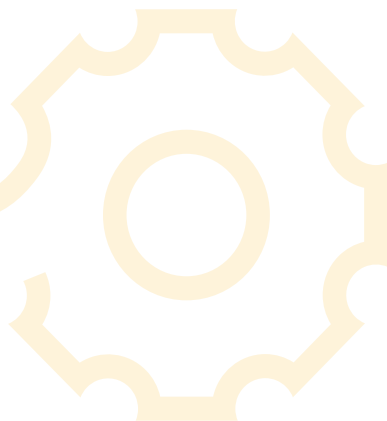
Event Strojárska žije

unikátny open cowork s vysokorýchlostným internetom, pričom aktuálne práce na fasádach a príprava ďalších objektov prebiehajú na základe udeleného stavebného povolenia pre celý areál. **Objem preinvestovaných financií z vlastných zdrojov je vo výške 1 mil. €. Továreň bude po svojom dokončení v roku 2026 slúžiť ako vstupná brána pre kreatívcov, startupy a inovátorov, podporovať vznik nových foriem spolupráce medzi kultúrou, technológiami a biznisom a posilňovať postavenie Košického kraja ako moderného, inovatívneho a kreatívne otvoreného regiónu.**

Podpora nezriadovanej kultúry

Na základe Memoranda o spolupráci, pokračuje spolupráca s občianskym združením Bona Fide, ktoré prevádzkuje košické nezávislé kultúrne centrum **Tabačka Kulturfabrik**. Cieľom je posilňovanie podmienok pre rast nezriadovanej kultúry, zvyšovanie kvality poskytovaných služieb v tejto oblasti a podpora rozvoja kreatívnych odvetví. Dôraz sa kladie na stabilný rozvoj multižánrového centra, ktoré dlhodobo prispieva k obohateniu kultúrneho života prostredníctvom

kvalitných a inovatívnych podujatí v oblasti **alternatívnej kultúry**. Významným krokom v podpore nezriadovanej kultúry v Košickom kraji je aj **vyhlásenie novej dotačnej výzvy PUZZLE s celkovou alokáciou 100 000 €**. V rámci jej prvého ročníka v roku 2025 bolo predložených 60 projektov, z toho 15 bolo podporených. Táto iniciatíva predstavuje konkrétny nástroj na stimuláciu kultúrnych aktivít a posilnenie diverzity kultúrnej ponuky v regióne.

3. Rozvoj kultúry v optike regiónov

Analýza vývoja župného kultúrneho sektora v regiónoch Košického samosprávneho kraja v období 2020 – 2025 poukazuje na výrazný kvantitatívny aj kvalitatívny rast kultúrnych aktivít, sprevádzaný transformáciou spôsobu fungovania kultúrnych inštitúcií. **Vo všetkých regiónoch došlo k zvýšeniu počtu podujatí aj návštevníkov, čo dokumentuje obnovu sektora po pandemickom období a reálny dopyt po kultúrnych službách.** Súčasne možno pozorovať systematický posun od tradičného modelu kultúry k modelu založenému na participácii, zážitku, vzdelávaní a komunitnom rozmere. **Kultúrne inštitúcie sa čoraz viac profilujú ako multifunkčné verejné priestory, ktoré prepájajú kultúru so vzdelávaním, sociálnou inklúziou, kreatívnou ekonomikou a regionálnym rozvojom.** Identifikované trendy potvrdzujú, že kultúra sa stáva strategickým nástrojom regionálneho rozvoja. Jej význam presahuje rámec voľnočasových aktivít a zasahuje do oblastí vzdelávania, sociálnej inklúzie, kreatívnej ekonomiky a cestovného ruchu.

ABOV – jadro inovácií v prepojení na kultúrne tradície

Vyjadrené v číslach – v období 2020 – 2025 ponúkali župné kultúrne inštitúcie abovského regiónu svojim návštevníkom pestrý výber rôznych výstav, expozícií, divadelných predstavení, súťaží, výchovno-vzdelávacích aktivít, spoločenských podujatí, workshopov, školení, kreatívnych dielní, letných táborov atď. Každoročne sú do ponuky zaradzované nové predstavenia, výstavy, expozície atď. Nárast bol viac než 2,5 násobný. **Z 857 podujatí v roku 2020 došlo k zvýšeniu v roku 2025 na 2151 podujatí. Takmer trojnásobne vzrástol i počet návštevníkov.**

“Abov sa profiluje ako najprogresívnejší a inovačný pól kraja, s dôrazom na moderné formy kultúry, profesionalizáciu a strategické riadenie.”

Vývoj vybraných ukazovateľov v regióne Abov v rokoch 2020 – 2025

Rok	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet podujatí	857	636	1 430	1 835	1 932	2 151
Počet návštevníkov	208 871	222 184	403 600	477 073	609 767	624 292

Východoslovenské múzeum v Košiciach

Múzeum prešlo v sledovanom období výraznou profesionalizáciou práce s verejnosťou, otvorilo sa novým formátom a aktivitám, zlepšilo svoj marketing (zvýšilo sledovanosť na sociálnych sieťach z 1 700 na 8 000 followerov) a zvýšilo počet aktivít pre rôzne cieľové skupiny. Najväčší prínos pre návštevníka je **postupná rekonštrukcia a znovuotváranie objektov** (napr. návštevnícke centrum v Katovej bašte a pod.) so zlepšeným štandardom a novými stálymi zážitkovými expozíciami ako Cesta za pokladom, Zaži barok, Zaži gotiku, SALON RENAISSANCE a pod. Investície smerovali prioritne do opráv, bezpečnosti zbierok a čiastočnej obnovy infraštruktúry. Múzeum stabilne zvyšovalo

projektovú úspešnosť, čím znižovalo tlak na bežný rozpočet. Výsledkom je **citeľne vyššia atraktivita najnavštevovanejších expozícií, rovnako tak niekoľko profilových výstav z vlastných zbierok** ako Dary a darcovia, Remeslo má modré dno a pod. ukázali bohatstvo a unikátnosť regionálneho kultúrneho dedičstva. Z prevzatých výstav najväčší úspech zaznamenala výstava Miro Žbirka: Roky a dni. **Východoslovenské múzeum sa aktuálne radí medzi moderne spravované inštitúcie,** ktoré posúva hranice prezentácie a medzisektorovej spolupráce do nových odvážnych rozmerov, pričom si stále zachováva vysokú odbornú úroveň svojej práce.

Východoslovenská galéria patrila v rokoch 2020 – 2025 k najprogresívnejším kultúrnym inštitúciám Košického samosprávneho kraja z hľadiska práce s publikom. **Zásadný posun pre návštevníka predstavovalo otvorenie a postupné rozvíjanie novej stálej expozície Komédia ducha, ktorá systematicky pracuje s vlastnými zbierkami galérie a prezentuje ich moderným, interpretačne otvoreným spôsobom.** Galéria sa posunula od modelu „výstavnej inštitúcie“ k plnohodnotnému kultúrno-vzdelávaciemu centru so silnou identitou.

V sledovanom období sa výrazne posilnila edukačná a inkluzívna rovina činnosti – programy pre školy, rodiny, seniorov aj znevýhodnené skupiny (napr. projekt Zachránené na dotyk, More možností) zvýšili dostupnosť výtvarného umenia a rozšírili spektrum návštevníkov. Výstavná dramaturgia reagovala na aktuálne spoločenské témy, pričom si galéria udržala odborné renomé a kontinuitu kvalitnej kurátorskej práce.

Po zásadnej transformácii sa organizácia posunula od fragmentovaných regionálnych aktivít k centrálne koordinovanej kultúrno-osvetovej politike kraja. Prostredníctvom krajských programov Klenoty kraja, Talenty kraja vybuďovalo funkčné systémy podpory folklóru a neprofesionálneho umenia, založené na dlhodobej metodickej práci, hodnotení kvality a verejnej prezentácii (festival Esencia, Abovské folklórne slávnosti). Zásadný posun nastal aj v aktívnej správe a obsahovej revitalizácii Pamätníka víťazstva na Dargove, ktorý sa postupne bude

meníť na edukačno-prezentačný bod kultúrneho turizmu. Centrum kultúry Košického kraja tak prešlo od realizácie selektívnych podujatí k strategickej podpore ľudí, kvality a regionálnej identity, vrátane podpory kultúry národnostných menšín (najmä cez pracovisko v Moldave nad Bodvou). Súčasťou tohto rozvojového procesu bolo aj presťahovanie organizácie do nového sídla na ulici Strojársená 3 v Košiciach, čím organizácia získala kapacitne a funkčne vyhovujúcejšie priestory, pokračuje aj v revitalizácii Hvezdárne v Medzeve a v prevádzke Pamätného domu Zoltána Fábryho v Štôse.

Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach

Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach zabezpečovala kultúrno-vzdelávacie služby v meste Košice prostredníctvom 11 pracovísk a patrila k najvýkonnejším regionálnym knižniciam na Slovensku. V rokoch 2020 – 2025 výrazne posilnila prácu s verejnosťou (viac ako 700 podujatí ročne) a dosiahla výbornú projektovú úspešnosť. Knižnica systematicky rozvíjala regionálnu bibliografiu a spravuje odborný

a populárny e-magazín Knihy na dosah, ktorý patrí medzi najčítanejšie literárne magazíny na Slovensku. Knižnica ako prvá na Slovensku zriadila konzultačné stredisko Virtuálna univerzita tretieho veku v roku 2021 a celkovo vo svojej činnosti výrazne akcentuje celoživotné vzdelávanie. Prostredníctvom biblioboxov a Knihoboxu 24/7 zabezpečila prístup k objednaným knihám 24/7.

Krajské divadlo Romathan

Prestahovaním do zrekonštruovaných priestorov na Továrenskej ulici v roku 2021 sa pre divadlo vytvorilo dôstojné technické a priestorové zázemie. **Z pohľadu návštevníka sa dramaturgia snažila o čitateľnosť inscenácií, ktoré kombinujú rómsky jazyk so slovenčinou a mohli by osloviť aj**

nerómske publikum. Divadlo sporadicky rozšírilo edukačné predstavenia pre školy a komunitné výjazdy do regiónov. K zaujímavým aktivitám patrili Ethno Fusion fest – hudobný festival, HOPA DANCE – tanečné workshopy apod., potenciál rozvoja divadla má však do budúcnosti širší priestor.

Thália Színház – krajské divadlo

Divadlo sa profilovalo ako stabilná profesionálna scéna pre maďarsky hovoriace publikum s dôrazom na udržiavanie kultúrnej identity národnostnej menšiny. Najväčší posun pre návštevníka predstavovala obnova repertoáru – divadlo kombinovalo klasické tituly s modernými inscenáciami a súčasnou dramatikou, venovalo

sa téme divadelnej pedagogiky, čím si rozšírilo záujem i spektrum publika. Po pandémie sa podarilo stabilizovať návštevnosť a opätovne rozbehnúť hostovania a cezhraničnú spoluprácu s maďarskými divadlami. Investície boli zamerané najmä na technické vybavenie scény, je potrebné pokračovať v obnove vozového parku.

Bábkové divadlo Košického kraja

Bábkové divadlo Košického kraja sa v rokoch 2020 – 2025 profilovalo ako moderne sa rozvíjajúce divadlo, ktoré rozšírilo svoje pôsobenie od tradičného detského publika k mladej generácii. Výrazný kvalitatívny posun dosiahlo aj modernizáciou divadelných sál, zvukovej a svetelnej techniky, čo sa bezprostredne prejavilo na úrovni inscenácií. Divadlo dlhodobo kombinuje klasické bábkarske postupy so súčasnými

formami a systematicky pracuje s publikom prostredníctvom festivalu VIRVAR a vzdelávacích programov. Nové formy zážitku poskytuje aj nové Divadelné laboratórium či populárne exteriérové inscenácie. **Bábkové divadlo sa preukázateľne posunulo smerom k stabilnej a inovatívnej krajskej kultúrnej inštitúcii s významným výchovno kultúrnym dosahom.**

Vybrané investície

Za sledované obdobie 2020 – 2025 získali kultúrne inštitúcie v regióne Abov viac než 2,5 mil. € v rámci 371 externých domácich i zahraničných grantov a projektov.

Okrem bežných výdavkov určených na opravy a údržby, boli z externých zdrojov financované aj tieto významné investičné projekty:

- Východoslovenské múzeum v roku 2021 realizovalo projekt „Dedičstvo bez hraníc – Rákócziho hrad v Szerencsi a Pamätný dom Rákócziho v Košiciach.“
- Zo zdrojov programu IROP REACT a s finančnou spoluúčasťou KSK boli vo Východoslovenskom

múzeu financované realizácie expozícií „Zaži gotiku“ a „Zaži barok“ v celkovej výške viac než 400 tis. €.

- V roku 2023 Východoslovenské múzeum pre zlepšenie ochrany exponátov zrealizovalo **renováciu a zateplenie strechy depozitára** v hodnote viac než 120 000 €.
- Z Fondu na podporu umenia bolo vo Východoslovenskom múzeu vybudované **nové návštevnícke centrum prvého kontaktu MuseumPOINT Katova Bašta**. Vo fáze príprav je komplexná rekonštrukcia Miklušovej väznice za takmer 2 mil. €.

- Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach v roku 2021 **zmodernizovala svoju pobočku v Šaci**. V roku 2023 sa v rámci projektu IROP REACT realizovala modernizácia sociálnych zariadení v budovách na Hlavnej 48 a Hviezdoslavovej 5, **modernizácia regionálneho oddelenia a úprava interiéru Knižnice Ivana Chalupeckého**. V roku 2025 bol zreštaurovaný barokový balkón na prvom poschodí historickej budovy na Hlavnej 48.
 - Bábkové divadlo Košického kraja v roku 2023 **modernizovalo divadelné sály** z prostriedkov programu IROP REACT v celkovej hodnote 200 000,- €.
 - Centrum kultúry Košického kraja získalo príspevok v rámci programu najmenej rozvinutých okresov Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR na projekt „**Modernizácia Hvezdárne a planetária v Medzeve**“ vo výške 79 978 €.
- Z prostriedkov Košického samosprávneho kraja bola zrealizovaná 1. etapa **rekonštrukcie Pamätníka oslobodenia a víťazstva na Dargove a revitalizácia interiérov Siene bojovej slávy**. Z kapitálového transferu z rozpočtu KSK došlo v Thália Színház - krajské divadlo k **modernizácii javiskového vybavenia a k zvýšeniu technického štandardu scénického priestoru**.
- V rámci schémy „Tradície inšpirujú inovácie“ bolo v regióne Abov podporených v rokoch 2020-2025 spolu 7 projektov v celkovej hodnote 285 266,- €.
- Bábkové divadlo Košického kraja získalo v rokoch 2024 – 2025 dva projekty - **Pirátska odysea** (dobrodružná inscenácia pre deti, ktorá hrovou formou rozvíja fantáziu, odvahu a tímovú spoluprácu) a **Divadelné laboratórium** - projekt zameraný na experimentovanie s divadelnými formami a prácu s mladými tvorcami.
 - Východoslovenské múzeum v Košiciach bolo úspešne v roku 2024 s projektom **Cesta za pokladom** - zážitkový edukačný program prostredníctvom hry a pohybu.
 - Centrum kultúry Košického kraja bolo úspešné v roku 2022 s projektom **Klenoty kraja**, ktorý zviditeľňuje najvýznamnejšie kultúrne hodnoty a tradície regiónu Košického kraja.
 - Východoslovenská galéria Košice získala z tejto schémy podporu pre 3 projekty:
 - **Shop VSG** - dizajnový a predajný projekt podporujúci lokálnych autorov a prepájajúci umenie s každodenným životom.
 - **Pohyblivá krajina** - prepájanie súčasného umenia, krajiny a pohybu prostredníctvom participatívnych aktivít.
 - **ENTER - galéria 21 st.** - projekt zameraný na súčasné, experimentálne a digitálne umenie 21. storočia, nové médiá a aktuálne spoločenské témy, najmä pre mladšie publikum.

GEMER – z bane a od čipky až ku hviezdám

Gemerské osvetové stredisko, Gemerská knižnica Pavla Dobšinského a Banické múzeum v Rožňave každoročne pripravujú **široké spektrum rôznorodých podujatí, výstav, expozícií, súťaží, výchovnovzdelávacích a spoločenských podujatí, workshopov, letných táborov** a pod. Každoročne sa ponuka kultúrnych podujatí a aktivít rozširuje, čo dokazuje i medziročný nárast ich počtu z 571 v roku 2020 na 923 v roku 2025 (nárast o 61,6 %).

Rastúci trend v počte návštevníkov je kontinuálne zaznamenaný vo všetkých sledovaných rokoch. **V roku 2025 bola návštevnosť viac než o 107% vyššia v porovnaní s rokom 2020.**

“Gemer sa profiluje ako región transformácie tradičnej kultúry na kreatívny a zážitkový sektor, s unikátnym presahom do popularizácie histórie a vedy.”

Vývoj vybraných ukazovateľov v regióne Gemer v rokoch 2020 – 2025

Rok	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet podujatí	571	540	868	889	841	923
Počet návštevníkov	34 522	43 213	58 762	61 657	69 110	71 521

Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave

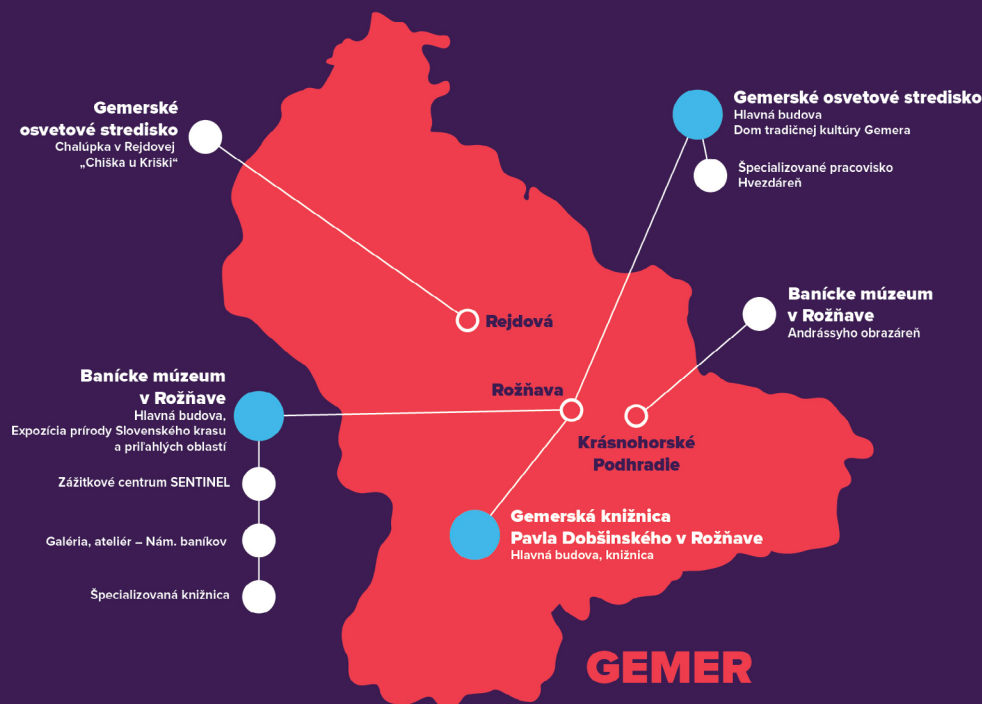
Ako jediná z regionálnych knižníc sa výrazne vyprofilovala ako EKO knižnica. **Posunula sa od klasických knižnično-informačných služieb k aktívnemu komunitnému a zážitkovému priestoru**, čo je najviac viditeľné na vybudovaní a postupnom rozširovaní zážitkovo informačnej záhrady Čaro Gemera. Pre návštevníka bolo zaujímavým rozšírenie ponuky o festivaly ako

Záhrada plná kníh, Stredoveký deň, aktivity späté s Európskym kultúrnym dedičstvom, výjazdové aktivity v okrese a pravidelné podujatia pre rodiny s deťmi, ktoré výrazne zvýšili návštevnosť a dosah knižnice. **Viditeľný je aj nárast externých zdrojov, ktoré smerovali najmä do obsahu a modernizácie služieb** (bibliobox, SmarLab a pod.)

Gemerské osvetové stredisko

Gemerské osvetové stredisko sa medzi rokmi 2020 – 2025 vyvinulo zásadným spôsobom ako centrum tradičnej kultúry s jasným presahom do kreatívnej ekonomiky. Kľúčovým projektom bol rozbeh Remeselníckeho inkubátora, ktorý prepoil remeslo, vzdelávanie, vstup na komerčné trhy a certifikáciu krajskou značkou kvality. Festivaly ako Rok na Gemi, Medzinárodný festival paličkovanej čipky či Gemerský folklórny festival Rejdová tvoria súčasť stálej ponuky, doplnenú o širokú škálu edukačných aktivít zameraných

na vzdelávanie detí, mládeže a dospelých – Dedičstvo inšpiruje. Záchrana chalúpk v Rejdovej rozšírila pole pôsobnosti o obradové zvyky a rituály. Po obnovení činnosti hvezdárne vyvrcholilo snaženie manažmentu organizácie **do otvorenia analógovej vesmírnej stanice v Rožňave, jedinečného projektu na Slovensku**, ktorý sa stal súčasťou globálnej siete simulovaných vesmírnych misií. Osvetové stredisko sa posunulo z lokálneho organizátora podujatí na inovatívne regionálne centrum kultúry, vedy a tradícií.

Banické múzeum v Rožňave

Banické múzeum v posledných rokoch výrazne posilnilo zážitkový charakter svojich expozícií a programov, čo sa prejavilo stabilným rastom návštevnosti po pandemickom prepade. Z pohľadu návštevníka bol najväčším prínosom rozvoj Zážitkového centra Sentinel, obnova galerijného priestoru tematických prehliadkových okruhov a pravidelných múzejno pedagogických programov pre deti a rodiny. Investície smerovali

najmä do obnovy a údržby areálu a čiastočnej sanácie objektov, akvizície zbierkových predmetov, reštaurátorských zásahov a prípravy ďalších investičných akcií. Múzeum sa zároveň viac otvorilo verejnosti cez podujatia či tematické festivalové dni. Inštitúcia sa posunula od statickej prezentácie zbierok k aktívnemu kultúrne vzdelávaciemu centru regiónu Gemer.

Vybrané investície

Za sledované obdobie 2020 - 2025 získali kultúrne inštitúcie v regióne Gemer takmer 780 tis. € prostredníctvom 121 úspešných externých (domácich i zahraničných) grantov a projektov.

K najvýznamnejším patrili:

- Gemerské osvetové stredisko zrekonštruovalo vnútornú časť zrubového domu „**Chiška u Krišky**“ v obci Rejdová.
- Banické múzeum pripravilo **projekty obnovy Andrásyho obrazárne v Krásnohorskom Podhradí**, financovanie v rámci schémy Interreg Hungary-Slovakia a MIRRI - Program Slovensko 2021 - 2027. Uspelo aj s projektom „**Jaskyne Slovenského krasu - modernizácia prírodovednej expozície**“ vo výške 79 993 € v rámci programu najmenej rozvinutých okresov Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

V rámci výzvy „Tradície inšpirujú inovácie“ boli v gemerskom regióne podporené v rokoch 2020-2025 4 projekty v celkovej hodnote 155 312,- €.

- Gemerské osvetové stredisko bolo úspešné s projektom „**Kozmický región**“, - simulovaná vesmírna stanica s centrom riadenia pre simulované vesmírne misie, na podporu a rozvoj hvezdární.
- Banické múzeum v Rožňave získalo podporu pre projekt **Dioráma – banská štôlna**.
- Gemerská knižnica Pavla Dobšinského získala 2 projekty. V roku 2021 to bol projekt „**Objavujeme čaro Gemera II**“ – dobudovanie zážitkovo-informačnej záhrady a v roku 2023 projekt „**Príroda je život**“ - 3. etapa zážitkovo-informačnej záhrady Čaro Gemera.

SPIŠ – živá a bohatá kultúra pre všetkých

Vyjadrené v číslach – v období rokov 2020 - 2025 pripravili kultúrne inštitúcie regiónu Spiš takmer 5 200 rôznorodých výstav, expozícií, divadelných predstavení, súťaží, výchovno-vzdelávacích aktivít, workshopov, školení, kreatívnych dielní, letných táborov atď.

Každoročne je zaznamenávaný rastúci trend, pričom v roku 2025 bolo v ponuke o 337 viac podujatí porovnaní s rokom 2020, čo je nárast o 42%. Rastúcu krivku zaznamenávame každoročne i pri počte návštevníkov. V roku 2025 to bolo 170 376 návštevníkov, takmer o 10% viac než v roku 2024 a o 144% viac než v roku 2020.

“Spiš prezentuje vyvážený model rozvoja, založený na integrácii služieb, dostupnosti kultúry a kombinácii tradície s modernými formami.”

Vývoj vybraných ukazovateľov v regióne Spiš v rokoch 2020 – 2025

Rok	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet podujatí	785	396	862	1 062	966	1 122
Počet návštevníkov	69 804	96 114	142 475	135 451	155 707	170 376

Spišské kultúrne centrum a knižnica

Vznikom zlúčenej organizácie sa inštitúcia zásadne posunula od klasickej knižnice k multifunkčnému kultúrnemu uzlu regiónu. Pozitívnu zmenou bolo rozšírenie služieb o komunitné, vzdelávacie a digitálne programy, ktoré výrazne zvýšili využitie priestorov mimo tradičných výpožičiek. Organizácia dokázala stabilizovať hospodárenie a zároveň rozšíriť spektrum aktivít bez navyšovania základnej infraštruktúry, otvorila vysunuté pracovisko v Gelnici. Osvetová zložka zabezpečovala regionálne a krajské prehliadky, súťaže a vzdelávacie aktivity v oblasti

neprofesionálneho umenia. Ťažiskovou aktivitou boli Spišské folklórne slávnosti, ktoré sa inovovali a zmenili miesto, Dni Spišského Jeruzalema, či vlastná súťaž Spiš Pop Song, event Park Art atď. Osvetová činnosť bola dopĺňaná o tvorivé dielne, workshopy, výstavy a edukačné programy pre deti a mládež. Spišské kultúrne centrum a knižnica v sledovanom období plnilo koordinujúcu a metodickú úlohu v oblasti kultúry i knižničných služieb na území Spiša, udržiavaniu kontinuity tradičnej ľudovej kultúry aj k rozvoju súčasných foriem umenia.

Múzeum Spiša v Spiškej Novej Vsi

Múzeum Spiša dlhodobo plní úlohu regionálnej pamäťovej inštitúcie s výrazným územným presahom, ktorá prepája historické, prírodovedné a umelecko historické zbierky celého regiónu. Okrem inovácií v expozíciách Príroda Spiša, História Spiša sa komplexnou a náročnou rekonštrukciou Kúrie Zuzana v Markušovciach začal moderným spôsobom písať Príbeh predkov – nová etnografická expozícia. Múzeum výrazne

rozšírilo ponuku podujatí (napr. Letohranie, večerné prehliadky, koncerty a pod.). Mnohé výstavy a expozície sú doplnené o interaktívne a edukačné programy pre školy a rodiny, čím múzeum posilňuje svoju vzdelávaciu a osvetovú funkciu. Mimoriadne úspešným projektom v rámci odbornej a prezentačnej činnosti je séria aktivít spätých so životom menších na Spiši.

Spišské divadlo

Divadlo prešlo výraznou zmenou dramaturgie, čo spočívalo najmä v rozšírení typov inscenácií, aktívnejšej práci s mladším publikom a systematickom využívaní obnovenej komornej a štúdiovej scény, čo zvýšilo pestrosť ponuky. Zrealizovalo niekoľko odvážnych, no mimoriadne úspešných titulov. Investície sa sústredili na postupné zlepšovanie prevádzkových podmienok budovy a komfort návštevníka (kaviareň). Divadlo

zároveň posilnilo festivalový formát Divadelný Spiš, ktorý mu zabezpečil viditeľnosť mimo regiónu, organizuje vlastné oceňovanie Zlatá labuť a pouličné divadlo. Výsledkom je vyššia poznateľnosť v rámci SR, pozitívne kritiky, uznanie od konkurencie, stabilnejšia návštevnosť a vyššia kvalita diváckeho zážitku.

Galéria umelcov Spiša v Spiškej Novej Vsi

Galéria sa v sledovanom období okrem nosných činností pamäťovej inštitúcie posunula od prevažne výstavnej funkcie k otvorenému priestoru pre súčasné výtvarné umenie a prácu s mladým publikom, príkladom je EDU-ART- koncept galerijnej pedagogiky pre stredné školy. Galéria kladla dôraz na súčasných a regionálnych autorov, zhodnotenie zberky, sprievodné programy

(koncerty) a kompletnú digitalizáciu zbierkových predmetov. Investície smerovali najmä do úprav výstavných priestorov (vstup, Záhrada umenia a pod.) čo umožnilo profesionálnejší výstavný štandard. Výsledkom je vyššia viditeľnosť galérie v rámci regionálnej kultúrnej ponuky Spiša, ale i v rámci galerijných činností na Slovensku.

Vybrané investície

Za sledované obdobie 2020 - 2025 získali kultúrne inštitúcie v regióne Spiš viac než 2,3 mil. € v rámci 214 externých domácich i zahraničných grantov a projektov.

Významné investičné projekty:

- Múzeum Spiša premenilo hospodársku budovu v Markušovciach na polyfunkčný kultúrny objekt „Kúriu Zuzana“ v rámci grantu EHP a NFM, s dofinancovaním zo zdrojov KSK za 3,8 mil €. Išlo o najväčší investičný projekt v sledovanom období.
- Spišské divadlo **zmodernizovalo divadelnú techniku** z prostriedkov poskytnutých MIRRI SR cez Integrovaný regionálny operačný program IROP REACT.
- Múzeum Spiša dokončilo **rekonštrukciu Letohrádku Dardanely – Hudobná perla Spiša** s podporou Európskeho fondu regionálneho rozvoja, a dobudovalo **novú expozíciu História Spiša** (IROP REACT).
- Spišské kultúrne centrum a knižnica taktiež s podporou programu IROP REACT kompletne **zmodernizovalo priestory knižnice** (klimatizácia, osvetlenie, technické vybavenie atď.)

- Galéria umelcov Spiša realizovala **opravy (modernizáciu) výstavných a administratívnych priestorov**, úpravu mobiliárov a inštaláciu informačných panelov v stálej expozícii Jozefa Hanulu.

V rámci výzvy „Tradície inšpirujú inovácie“ bolo v spišskom regióne podporených v rokoch 2020 - 2025 spolu 5 projektov v celkovej hodnote 220 917,- €.

- Spišské kultúrne centrum a knižnica uspeli v roku 2025 s projektom „**SFS 2.0**“ – inovácia Spišských folklórnych slávností.
- Galéria umelcov Spiša formou projektu „**OPEN SPACE**“ zriadila otvorený komunitný priestor určený na neformálne stretnutia, tvorivé aktivity a spoluprácu s verejnosťou.
- Múzeum Spiša získalo 2 projekty – „**Múzeum v pohybe a odraz**“ a „**Príbeh jedného ateliéru, virtuálna realita**“, ktorými došlo k oživeniu múzejnej prezentácie prostredníctvom interaktívnych a zážitkových foriem.
- Spišské divadlo inovovalo divadelné aktivity a vybudovalo nové nahrávacie štúdiá vďaka projektu „**Divadlo 21**“.

ZEMPLÍN – kultúrna rozmanitosť a dynamický rozvoj

Vyjadrené v číslach – v období 2020 - 2025 bola v portfóliu kultúrnych inštitúcií regiónu Zemplín rozmanitá ponuka aktivít pre všetky cieľové skupiny, domácich aj zahraničných návštevníkov. Každoročne je táto škála ponuky rozširovaná o nové aktivity. **Počas všetkých sledovaných rokov sa ponuka postupne zvyšovala, z 575 v roku 2020 na 1 659 v roku 2025.** Obdobne sa vyvíjal i ukazovateľ návštevnosti. V roku 2025 privítali kultúrne inštitúcie viac než 227 tisíc návštevníkov.

“Zemplín sa profiluje ako dynamicky rastúci a diverzifikovaný región, s dôrazom na komunitu, digitalizáciu a kultúrny turizmus.”

Vývoj vybraných ukazovateľov v regióne Zemplín v rokoch 2020 – 2025

Rok	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet podujatí	575	644	1 234	1 280	1 564	1 659
Počet návštevníkov	107 130	119 230	148 179	164 400	197 905	227 762

Zemplínske múzeum v Michalovciach

Po dokončení masívnej rekonštrukcie múzea bolo potrebné inštitúciu nanovo otvoriť nielen fyzicky, ale hlavne obsahovo. **Z pohľadu návštevníka bol kľúčový posun k interaktívnym a tematickým expozíciám, ktoré históriu nevykladajú, ale rozprávajú.** Sztárayovci, Rytier Albert, svadobné truhlice, veľkonočné škrupiny či duchovia a legendy Zemplína otvorili múzeum deťom,

rodinám, seniorom aj mladým ľuďom. Lákadlom sa stala aj nová Archeologická expozícia či výstavy v Zimnej záhrade. Zemplínske múzeum v Michalovciach sa rozvinulo na odborne kvalitnú inštitúciu, ktorá vyvážene kombinuje produkty na pomyselnom rozhraní medzi aristokratickým kaštieľom, ľudovou pamäťou a moderným zážitkom.

Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach

Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach sa profilovala ako **knižnica s výraznou komunitnou a vzdelávacou funkciou, ktorá dopĺňa tradičné knižnično informačné služby o systematické kultúrne vzdelávacie aktivity.** Osobitnú pozornosť venuje seniorom prostredníctvom programov zameraných na čitateľskú gramotnosť, digitálne zručnosti, duševné zdravie a aktívne starnutie. Knižnica

zároveň dlhodobo rozvíja spoluprácu so školami a realizuje vzdelávacie aktivity pre deti a mládež aj priamo v školskom prostredí, čím podporuje budovanie čitateľských návykov od útleho veku. Zapojením sa do SmartLabov a digitálnych vzdelávacích projektov posilnila svoju pozíciu centra celoživotného vzdelávania a dostupnej verejnej služby v regióne Zemplína.

Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum Michalovce

Zlúčením hvezdárne a kultúrno-osvetovej organizácie vznikla integrovaná inštitúcia, ktorá postupne rozvíja a skvalitňuje široké portfólio služieb (astronomické, rodinné a festivalové podujatia). Jedna z dominantných línií je podpora neprofesionálneho umenia a organizovanie súťaží, druhou sa stal intenzívny rozvoj hvezdárne na

Hrádku. Organizácia sa po otvorení vysunutého pracoviska v Sobranciach podujala organizovať aj úspešné Leto v Sobraneckých kúpeľoch. Výsledkom rozvoja posledných rokov je stabilné regionálne kultúrne centrum, ktoré kombinuje kultúru, vedu a vzdelávanie.

Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia Kráľovský Chlmec

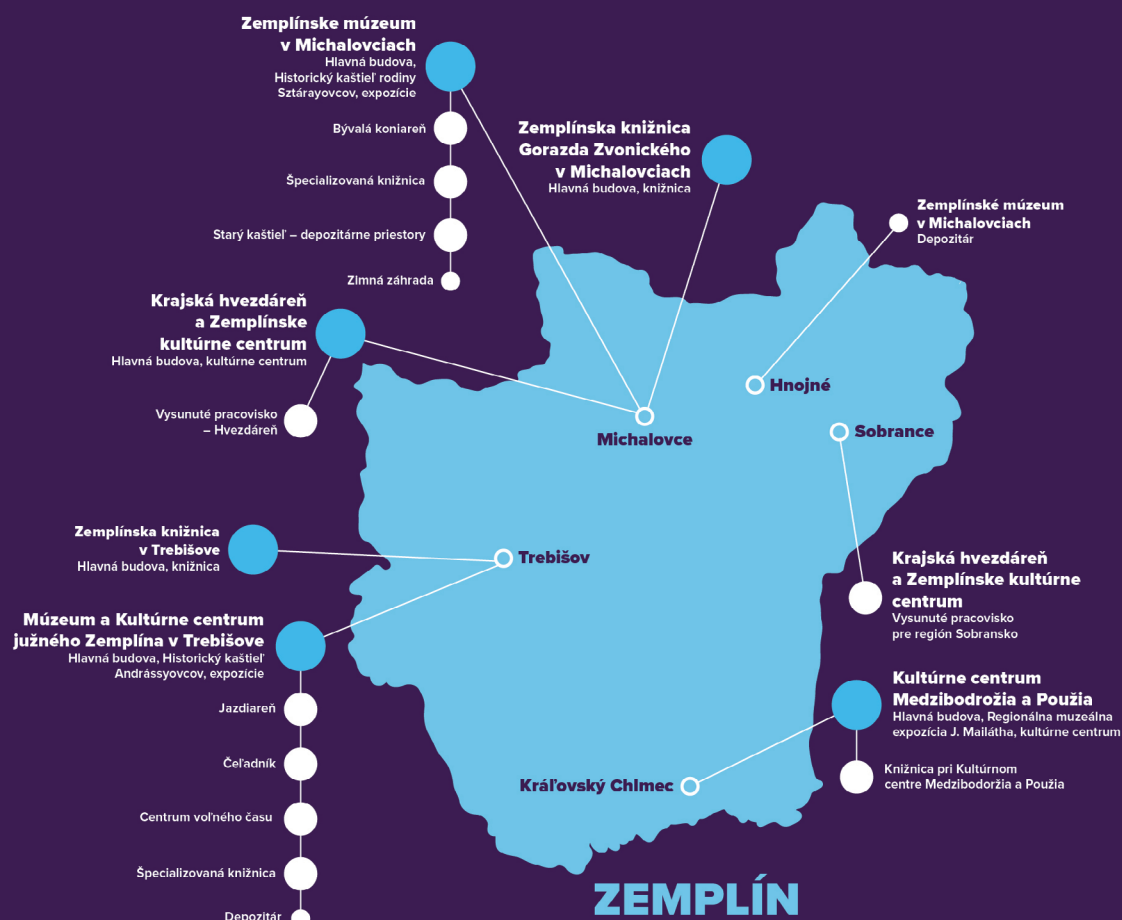
V sledovanom období sa Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia ako **trojzložková multikultúrna inštitúcia posunula od udržiavania základných osvetových a komunitných funkcií k obsahovo profilovanej regionálnej inštitúcii,** ktorá systematicky rozvíja najmä menšinové či tematicky orientované (festival Mulatos Romale, Kráľovská Bakchiáda a pod.) a cezhraničné formáty. Postupne si zdôraznilo úlohu nositeľa kultúrnej identity Medzibodrožia a Použia,

prehĺbilo metodickú prácu s neprofesionálnymi kolektívami a výraznejšie prepojilo kultúru s rozvojom kultúrneho turizmu, vrátane zlepšenia výstavnej činnosti. Významne sa rozšírila a skvalitnila činnosť knižnice, organizácia oživila ponuku aktivít o mnohé exteriérové aktivity (napr. Piknik u Mailáthovcov – Letné kino) a pozitívne sa vyvíja aj projektová činnosť.

Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove

Inštitúcia sa medzi rokmi 2020 – 2025 profilovala ako **regionálny kultúrny bod pre dokumentáciu a prezentáciu kultúrneho dedičstva Južného Zemplína,** v nosnej profilácii „život šľachty na vidieckom panstve“. Pre návštevníka nastal najvýraznejší posun v rozšírení výstavnej a kultúrno-vzdelávacej činnosti počas celého roka. Organizácia posilnila odbornú a dokumentačnú funkciu, prezentovala mnohé

divácky atraktívne výstavy, čo zvýšilo jej renomé aj v cezhraničnom kontexte. Múzejnú prezentačnú činnosť obohacovala o osvetové aktivity v oblasti záujmového umeleckej činnosti a nosných festivalov ako sú Dožinky, či tematicky orientované podujatia. Zlepšila aj projektovú činnosť, čo sa odráža v úspechoch pri získavaní externých zdrojov na obnovu budov i celého areálu.

Zemplínska knižnica v Trebišove

Zemplínska knižnica v Trebišove sa v sledovanom období profilovala ako **E – knižnica, jedna z technologicky najprogressívnejších verejných knižníc v Košickom samosprávnom kraji**, ktorá systematicky prepája tradičné knižničné služby s digitálnymi a inovatívnymi formami vzdelávania. Knižnica však nevyužíva technológie izolovane, ale cielene ich integruje do bežnej činnosti – od čitateľských programov, cez vzdelávacie

aktivity až po komunitné podujatia (Robo klub, krajský koordinátor v SmartLaboch a pod.). Popri pravidelných aktivitách pre všetky generácie organizovala mimoriadne obľúbený outdoorový Festival kníh pod holým nebom a mnohé iné zážitkové podujatia. Zemplínska knižnica sa tak v sledovanom období transformovala z klasickej knižnice na moderné regionálne centrum vzdelávania, technológií a digitálnej inklúzie.

Vybrané investície

Za sledované obdobie 2020 - 2025 získali kultúrne inštitúcie v regióne Zemplín viac než 2,2 mil. € v rámci 236 externých domácich i zahraničných grantov a projektov.

Okrem bežných výdavkov plynúcich z charakteru úspešných projektov, boli z externých zdrojov financované aj tieto významné investičné projekty:

- Zemplínske múzeum v Michalovciach získalo v roku 2025 projekt financovaný MIRRI na realizáciu „**Prírodovednej expozície**“ vo výške 116 000 €.
- V roku 2023 Zemplínske múzeum rozšírilo ponuku stálych výstav o **archeologickú expozíciu**. Podarilo sa ju realizovať vďaka

finančným prostriedkom vo výške cca 200 000 €, ktoré boli získané z Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP REACT).

- Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína prešlo **redizajnom identity** na kaštieľ Andrassyovcov, otvorilo expozíciu **Andrassyovský zážitkový bod**. Zároveň bol realizovaný projekt **InterCastles HU-SK**, v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V A Slovensko – Maďarsko – rekonštrukcia oplotenia kaštieľa a implementácia smart prvkov.
- Významným projektom podporeným Fondom na podporu umenia bol projekt Kultúrneho

centra Medzibodrožia a Použia Kráľovský Chlmec s názvom „**Realizácia skvalitnenia vybavenia knižnice**“.

- Z Fondu na podporu umenia Zemplínska knižnica v Trebišove modernizovala interiérové vybavenie a vytvorila tichú, intímnu „**chill out - oddychovú zónu**“ a Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach zmodernizovala **detské oddelenie**.

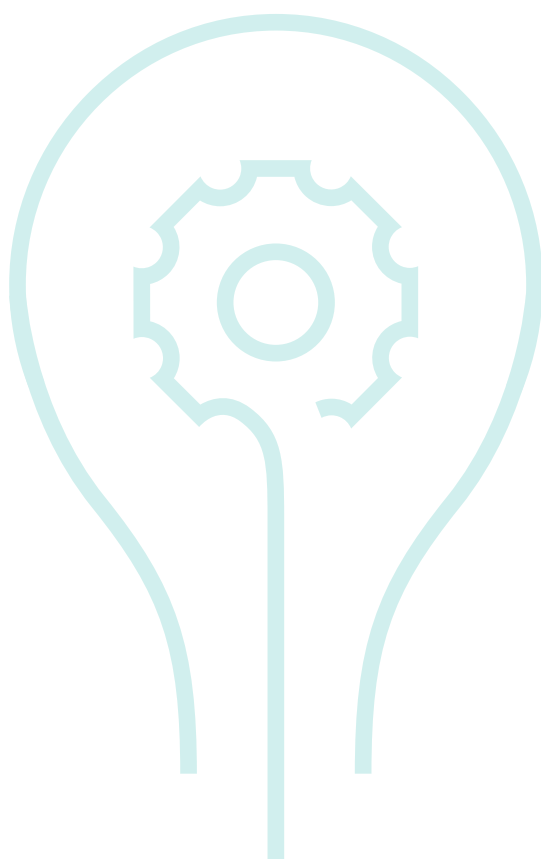
Zo zdrojov Košického samosprávneho kraja Zemplínske múzeum v Michalovciach dokončilo **II. etapu rekonštrukcie hlavného kaštieľa** (2 mil. €) a vytvorilo **novú etnografickú expozíciu a umelecko-historickú expozíciu**. V roku 2021 bola realizovaná komplexná rekonštrukcia – obnova objektu **Zimnej záhrady a výmena strešnej krytiny na objekte Koniarne**.

V rámci výzvy „Tradície inšpirujú inovácie“ bolo v regióne Zemplín podporených v rokoch 2020 - 2025 spolu 6 projektov v celkovej hodnote 238 203,- €.

- Zemplínske múzeum v Michalovciach v roku 2025 uspelo s projektom „**Rytier Albert adobastredoveká**“, ktorého cieľom je zážitková prezentácia stredoveku a rytierskej kultúry prostredníctvom moderných edukačných a expozičných prvkov.
- Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína

získalo v tejto schéme dva projekty. V roku 2022 projekt „**Život na panstve**“ nasmerovaný na každodenný život na historickom panstve prostredníctvom tematickej expozície a vzdelávacích aktivít. V roku 2025 to bol projekt „**Múzeum bez bariér**“, pričom cieľom projektu bolo debarierizovať múzeum a sprístupniť jeho služby širšiemu spektru návštevníkov vrátane osôb so zdravotným znevýhodnením.

- Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach prostredníctvom projektu „**Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regióne Zemplín**“ v roku 2020 revitalizovala a debarierizovala interiér (spoločenskú miestnosť) s cieľom vytvoriť moderný, komunitný a kreatívny priestor.
- Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia v Kráľovskom Chlmcu realizovalo v roku 2022 projekt „**Zlaté údolie – inovácia vinárskej tradície v Medzibodroží**“. Projekt spojil tradičné vinárstvo s modernými prezentačnými a kultúrnymi formami na podporu regionálnej identity.
- Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum v roku 2024 realizovalo projekt „**Multifunkčná sieň GALILEO**“. Vďaka projektu bol vytvorený moderný multifunkčný priestor pre vzdelávacie, vedecko-popularizačné a kultúrne aktivity.

Záver

Kultúra sa v sledovanom období preukázateľne etablovala ako dôležitá verejná politika s dopadom na regionálny rozvoj, kvalitu života obyvateľov aj konkurencieschopnosť kraja. Dosiahnuté výsledky – rast návštevnosti, stabilizácia kultúrnych organizácií, vyššia schopnosť získavať externé zdroje a ciele investície do infraštruktúry, ľudí a obsahu – vytvárajú pevný základ pre ďalšie obdobie. Košický samosprávny kraj tým potvrdzuje, že kultúru nevníma ako okrajovú oblasť, ale ako aktívny nástroj rozvoja Abova, Gemera, Spiša, Zemplína a budovania identity kraja.

Jedným z najvýraznejších aj dátami podložených trendov je cieľená transformácia kultúrnych organizácií z poskytovateľov služieb na aktívnych tvorcov kultúrneho priestoru:

- múzeá prechádzajú na zážitkové a interaktívne expozície,
- galérie sa menia na otvorené kultúrno-vzdelávacie centrá,
- divadlá sprístupňujú nové, alternatívne scény a vytvárajú priestor na otvorený dialóg,
- knižnice sa transformujú na komunitné a vzdelávacie huby, vrátane digitálnych služieb,
- osvetové zariadenia sa posúvajú k systematickej podpore talentu, tradícií a kreatívneho priemyslu v podobe multižánrových kultúrnych centier.

Tento vývoj je sprevádzaný dôrazom na inkluzívnosť, rozširovanie cieľových skupín a prácu s publikom (mládež, seniori, znevýhodnené skupiny).

Pre ďalšie obdobie a v súlade s prijatými prioritami na roky 2024 - 2026 sa ukazuje ako kľúčové:

- pokračovať v modernizácii infraštruktúry,
- posilňovať ľudské zdroje a odborné kapacity,
- rozvíjať inovatívne a digitálne formy kultúry,
- podporovať medziregionálnu spoluprácu a prepojenie kultúry s inými verejnými politikami a s ďalšími strategickými oblasťami rozvoja kraja,
- realizovať spoločné projekty s nezriaďovanou kultúrou,
- výraznejšie rozvíjať medzinárodnú spoluprácu.

Výrazným faktorom úspechu pritom zostáva kvalita manažmentu kultúrnych inštitúcií a ich schopnosť flexibilne reagovať na meniace sa spoločenské potreby.

Kľúčovým predpokladom dosiahnutých i očakávaných výsledkov v oblasti kultúry je vždy ľudský faktor – odborné kapacity, tvorivosť a osobné nasadenie zamestnancov kultúrnych organizácií. Práve ľudia stoja za kvalitou programov, schopnosťou reagovať na meniace sa spoločenské potreby a za hľadaním nových, inovatívnych foriem práce s publikom. Priamo ovplyvňujú kvalitu verejných kultúrnych služieb aj dlhodobú odolnosť sektora v období náročných zmien a výziev a práve na posilnenie tejto oblasti je nutné sa do budúcnosti špeciálne sústrediť.

2025